

Tovarna napajalnih naprav DO Avtomatika je praznovala dvajsetletnico svojega obstoja. O proslavi več na 4. strani, na sliki pa so gostje pri ogledu proizvodnje

Ob XI. konferenci mednarodnega trženja

SLOŽNO IN PRIZADEVNO V PROIZVODNJO ZA IZVOZ IN MEDNARODNO TRŽENJE

Iskrin izvoz v letošnjem in prihodnjem letu — Enoten nastop vseh v Iskri v mednarodnem poslovanju — Doseženi uspehi, kratkoročne in dolgoročne akcijske usmeritve na izvoznem področju ter potrebni ukrepi za bolj agresiven prodor na mednarodno tržišče — Osnovna politika Iskre na ciljnih tržiščih.

Letna stopnja rasti Iskrinega izvoza bi morala tudi vnaprej ostati zelo visoka — najmanj 20% na leto —, izvoz pa naj bi povečali predvsem v dežele v razvoju in v SEV. Iskra bo letos izpolnila izvozni načrt rali spet približati srednjeročno načrtanim deležem 50:25:25 med izvozom na Zahod, v dežele v razvoju in v SEV. Iskra bo letos izpolnila izvozni načrt 96%, pri čemer bo od ocenjenih 206 milijonov dolarjev konvertibilnega in klirinškega izvoza odpadlo na razviti zahod 35% — okoli 130 milijonov dolarjev —, na dežele v razvoju 23% in SEV 42%.

in vodje Iskrinih enot v tujini podrobno načrtali cilje in vsebino konferenc ter takoj začeli tudi z delom. V nedeljo so najprej preučili trženje v tem in v prihodnjem letu v državah, članicah Sveta za vzajemno gospodarsko in tehnično pomoč, v ponedeljek pa še trženje in gospodarjenje v deželah v razvoju in na

Brdo pri Kranju je bilo v začetku tega tedna gostitelj že XI. tradicionalne Iskrine konference mednarodnega trženja — vsekakor najpomembnejšega srečanja Iskrinih vodilnih in izvoznih delavcev. Udeležili so se ga tudi ugledni slovenski družbenopolitični delavci — predsednik Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje Jernej Jan, podpredsednik slovenske SISEOT Vladimir Sodin in sekretar združenja elektrokovinske industrije pri Gospodarski zbornici Slovenije Ferdinand Trupej.

Z 9. konference Iskre o trženju.

zahodu ter SEV. Ob zaključku internega dela sta o varnostnem položaju doma in v svetu spregovorila izvoznikom Iskre Commerce namestnik republiškega sekretarja na notranje zadeve Slovenije EDO Kranjčević in Boris Mižič iz SOZD Iskra.

Torkov plenarni del ZT — konference je odprl glavni direktor IC Simon Primožič. Za njim je o Iskrini poslovni politiki in ciljnih spregovoril predsednik KPO SOZD Iskra Anton Stipanič. Najprej se je dotaknil Iskrinih prizadevanj na področju mednarodnega trženja v tem letu ter ob tem poudaril, da bi morala Iskra postati še bolj izvozno usmerjena, čeprav je že zdaj zagotovo najbolj mednarodno usmerjena organizacija iz združenega dela v jugoslovanski elektro industriji in največja izvoznica v Sloveniji.

»Ni pa moč biti dober izvoznik v neizvozno usmerjeni družbenopolitični skupnosti,« je poudaril predsednik Stipanič. »Na vsak način bi morali vplivati na tiste, ki bi lahko še v večji meri podprli naš izvoz. Toda naš glas ne

(Nadaljevanje na 2. strani)

ISKRA KIBERNETIKA KRANJ

Priprave na proslavo 35-letnice Iskre

V Kibernetiki potekajo zadnje priprave na proslavo 26-letnice Iskre, ki bo 19. novembra 1982, ob 19., v restavraciji Telekomunikacij na Laborah v Kranju.

Na proslavo so vabljeni jubilarji 30, 25 in 20-letnega dela v Iskri, ki bodo prejeli Iskrine plakete ter srebrne in zlate značke.

Izveden bo tudi krajši kulturni program, v katerem se bo Iskrina folklorna skupina predstavila s primorskimi plesi. Po slovesnem delu bo goste zabaval Kranjski dixieland ansambel. Po 21. bo poskrbljeno tudi za prevoz obiskovalcev na kranjsko avtobusno postajo.

Alojz Boc

IZ IZVAJANJ ANTONA STIPANIČA NA POSVETU ZK

NE BOMO DOPUŠČALI DROBITVE ISKRE

Kot smo že poročali, je bil 11. t.m. v Iskri posvet vseh sekretarjev OO ZKS v Iskri, koordinatorjev in poslovnih delavcev, ki ga je sklicala občinska konferenca ZKS Ljubljana—Center, tema posveta pa je zajemala samoupravno združevanje dela in sredstev, povezovanje proizvodnih, raziskovalnih in strokovnih potencialov v večje sisteme in sestavljene organizacije združenega dela. Prvi je na tem posvetovanju komunistov spregovoril predsednik KPO SOZD Iskra. Iz njegovega daljšega uvodnega izvajanja povzemo nekaj najpomembnejših ugotovitev, misli in dognanj.

Stipanič je najprej spregovoril o načelih sedanje organiziranosti Iskre, ki v bistvu temeljijo na organizacijski obliki, sprejeti ob reorganizaciji združenega podjetja Iskra v sestavljeno organizacijo ob koncu leta 1974. Načelo, ki smo ga postavili že takrat je bilo, da je delovna organizacija nosilec tiste funkcije, ki ji v gospodarstvu v svetu sicer rečejo »branža, division«, skratka programska skupnost, ki ima podobne ali iste tehnološke osnove svoje proizvodnje, podoben ali isti tržni marketinški delež in pristop. V trenutku Iskrine organiziranosti na novih načelih je bilo v Iskri le 6 delovnih organizacij s proizvodnega področja in je do tega povečanja prišlo iz dveh vzrokov: prvi je v tem, da smo v nove DO na načelih organiziranja iz leta 1974 vključili mnoga prejšnja podjetja, ki so bila članice združenega podjetja in so v bistvu obdržala vso svojo infrastrukturo s skupnimi službami ipd.

Iz sedanje organiziranosti pa izhaja ena izmed nalog, in sicer, da bomo morali v naslednjem obdobju svojo samoupravno organiziranost in organiziranost sploh v Iskri pogledati skozi očala rentabilnosti in smotrnosti, kajti zaostreni gospodarski pogoji bodo prav gotovo narekovali zahtevo, da se znebimo tistih stroškovnih mest, za katera ni nobenega opravičila glede na ekonomske rezultate, ki jih pričakujemo od določenih proizvodnih dejavnosti.

Pri tem je Anton Stipanič omenil nekaj primerov dezintegracije v Iskri, ko so nekatere TOZD hotele postati DO, čeprav za takšno organiziranje ni bilo nobenega opravičila, poudaril pa je tudi, da drobitve Iskre, ki nastaja izključno iz lokacijskih razlogov in za katero ni nobenih ekonomskih opravičil, ne bomo dopuščali. Sicer pa je KPO SOZD Iskra tudi zadalžen, da pripravi shemo organizacije Iskre v bodoče, gre za leti 1984-85, ker terjajo vse organizacijske spremembe zelo podrobno strokovno in politično obravnavo. V bistvu gre za ponovno reintegracijo v Iskri, za reintegracijo v tem smislu, da načela, ki so se v praksi izkazala kot dobra in dala tudi ustrezne rezultate, ponovno uveljavimo v Iskri kot celoti.

Drugi splet problemov je v Stipaničevih izvajanjih zajemal temelj srednjeročnega plana Iskre, v katerega sredini smo zdaj to je za obdobje 1981-85. V planu smo sprejeli zelo ambiciozne načrte o nadaljnjem razvoju Iskre, ki naj zagotovijo njeno rast. Če za prvi dve leti izpolnjevanja srednjeročnega plana lahko rečemo, da smo ga izpolnjevali »še kar uspešno«, bi ga v celoti, če ne bo prišlo do še večjih zaostritev izpolnili v njegovih osnovnih postavkah.

Vendar pa je A. Stipanič poudaril, da nas močno skrbi, da v dveh postavkah tega plana ne bomo mogli izvršiti. To pa ogroža našo prihodnost že v tem planskem obdobju in sicer v letih 1984-85. Ti dve področji sta investicije in inovacije. V zadnjem obdobju investiramo

manj kot je naša amortizacija, to pa pomeni, da se glede na investicijska gibanja močno dezinvestiramo. Drugo področje, ki tudi zaostaja, pa je inovacija Iskrinih programov.

Čeprav smo zelo jasno napisali v temeljih plana, da je vse večja profesionalizacija naše proizvodnje, profesionalizacija v smislu profesionalnih izdelkov tisti cilj, ki mu moramo posvetiti vso pozornost, zagotoviti vsa potrebna sredstva in kadre, saj na področju inovacije programov močno zaostajamo. To zaostajanje je predvsem prepočasno osvajanje novih izdelkov na področju elektronskih komponent (aktivnih in pasivnih), ki niso pomembni samo za delavce v proizvodnji teh elementov, ampak je od tega v veliki meri odvisna tudi ostala Iskrina proizvodnja, ki brez lastne baze sodobnih in cenjenih elementov ni v stanju slediti trendom razvoja profesionalnih elementov na področju elektronike in elektroindustrije nasploh.

Zato je več kot umesten sklep, ki smo ga sprejeli, da na vseh področjih investicijah, ki jih bomo, četudi v zmanjšanem obsegu opravljali v Iskri, najmanj 10% investicijskega vložka v posamezno naložbo zagotovimo za razvoj in opremo.

A. Stipanič je podrobno in obširno spregovoril tudi o nedavni devalvaciji. Predvsem je menil, da ni čisto prav, da smo za 20% spremenili valutne vrednosti v enakem odnosu do klirinškega kot konvertibilnega dolarja. Pri tem pa smo hkrati v poprečju znižali stimulacijo za konvertibilni izvoz za 9%, ker na kliring stimulacij ni bilo, vsaj za naše izdelke ne. To pomeni, da je z devalvacijo vpliv na dohodek TOZD, ki bi moral biti temeljni motiv odločanja za izvozno usmeritev, bolj stimuliran za klirinški izvoz in to po devalvaciji za 20%, medtem ko je stimulacija za konvertibilna področja le 11%.

Ko je Anton Stipanič ob koncu podrobneje spregovoril še o izvozu in uvozu je govoril tudi o naši zunanjetrgovinski mreži, za katero je dejal, da je doslej uspešno opravljala svojo nalogo, saj smo preko nje izvozili 90% celotnega Iskrinega izvoza. Pri tem je omenil samoupravni sporazum o naši zunanjetrgovinski mreži, ki naj bi še bolj uvedel red v njej v smislu osebnih dohodkov in zamenjav kadrov, ker bo za priprave ustreznih kadrov treba storiti mnogo več, kot smo storili doslej. Po njegovem mnenju smo na najboljši poti, da »piskrimo« našo zunanjetrgovinsko mrežo v smislu omenjenega sporazuma.

Vsekakor je pred nami tudi cela vrsta drugih nalog, osnovna pa je vsekakor ta, da je treba našo proizvodnjo posodobiti in čimveč izvažati, saj je izvoz, predvsem na konvertibilna področja, tako v tem trenutku, kot tudi v bodoče, tisti dejavnik, ki bo Iskri omogočil ne le premagovanje sedanjih težav, temveč tudi njen razvoj v bližnji prihodnosti in s tem tudi socialno varnost več kot 30.000 Iskrašev.

S posvetovanja ZK v Iskri.

OB IX. KONGRESU ZVEZE SINDIKATOV JUGOSLAVIJE

Delavski razred nadaljuje pot Tita in Kardelja

Podpredsednica RS ZSS Francka Herga je pred IX. kongresom Zveze sindikatov Jugoslavije poudarila, da morajo še tako strogi ukrepi pustiti delavcem prostor za gospodarjenje z dohodkom.

Menila je, da bo nadaljnji razvoj samoupravljanja in samoupravnih družbenih in gospodarskih odnosov mogoč le, če bomo uresničevali načelo, naj bo dohodek v rokah delavcev. To pa bomo lahko dosegli le, če bomo uveljavili tak gospodarski sistem, ki bo slonel na pobudi delavcev, ustvarjalcev dohodka in samoupravljalcev in, ki bo omejil državno urejanje gospodarskih tokov le na nekatera temeljna vprašanja.

Ukrepi ekonomske politike morajo pustiti prostor delavcem v združenem delu, da bodo po poti samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja uravnavali pogoje ustvarjanja dohodka in tudi odločali o njegovi delitvi. Odločnje je treba spremeniti prakso, ko delavca dan za dnem učimo s predpisi, odloki, prepovedmi in ukrepi, kako naj ravna, mu dopovedujemo, kako naj gospodarji, ga omejujemo pri odločanju in s tem odvrčamo od tega, da bi se čutil odgovornega za gospodarjenje in svoji TOZD in to odgovornega v svojem in skupnem družbenem interesu. Pogoji za gospodarjenje in ustvarjanje dohodka so prav gotovo povezani z usklajevanjem različnih, dostikrat protislovnih hotenj v združenem delu. Te težave je treba reševati znotraj samoupravnih organov OZD, v delegatskih skupščinah občin, republik in federacije.

Resnično uveljavljanje delegatskega sistema pomeni tudi uveljavljanje načela, da mora o celotnem dohodku odločati delavec, vedeti mora, kaj je z rezultati dela in tistimi sredstvi, ki jih je na osnovi sporazuma, ali zakona združil za potrebe in namene zunaj svoje TOZD. To mora veljati za združena sredstva v drugi OZD, samoupravni interesni skupnosti, banki, raznih skladih in drugod.

Pri sprejemanju stališč in usmeritev mora sindikat upoštevati dolgoročne interese delavskega razreda in ne sme dovoliti kratkoročnih rešitev, ki so sicer v danem trenutku videti kot izhod iz zapletenih razmer, dostikrat pa lahko povzročijo motnje v razvoju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. Za hitrejšo uveljavljanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov bo moral sindikat spremeniti in dopolniti način in metode dela, da bo v večji meri spodbujal samoupravno združevanje dela in sredstev. Osnovne organizacije sindikata tistih TOZD, ki so med seboj proizvodno povezane, bodo morale s svojim akcijskim povezovanjem vplivati na učinkovitejšo skupno načrtovanje, poslovanje, pridobivanje skupnega dinarskega in deviznega prihodka, v organih ZSJ pa bo treba zagotoviti in krepiti odgovornost članov sveta ZSJ za oblikovanje stališč do vseh pomembnih vprašanj, o katerih odločajo delegati v Skupščini SFRJ. Organi ZSJ bi morali s svojimi stališči in opredelitvami vplivati na uveljavljanje ustanov vloge federacije.

Kljub temu, da je kongres mesto, kjer bodo delegati republik in pokrajin sprejeli skupne usmeritve, stališča in naloge za nadaljnje delo, je tudi priložnost, da se srečajo delavci vseh republik in pokrajin in se soočijo s težavami in interesi, se bolje spoznajo med seboj in tudi tako pripomorejo k hitrejšemu odpravljanju skupnih problemov.

Delegati 9. kongresa ZSJ iz vseh republik in avtonomnih pokrajin bomo ponovno potrdili, da je delavski razred Jugoslavije enoten in odločno pripravljen nadaljevati pot tovarišev Tita in Kardelja in bitko za nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja, za bratstvo in enotnost, enakopravnost narodov in narodnosti ter za neuvrščeno in neodvisno politiko naše države.

SLOŽNO IN PRIZADEVNOV PROIZVODNJO ZA IZVOZ IN MEDNARODNO TRŽENJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

pride do izraza. Iskra bi morala biti tudi pobudnik za skupen tržni nastop z drugimi sorodnimi in dopolnilnimi gospodarskimi organizacijami, s čemer bi se še bolj preusmerila v izvoz profesionalnih programov. Ponovno pa bi rad poudaril, da nekateri vse premalo upoštevajo prizadevanja in cilje gospodarstva, kar se je odrazilo tudi pri nedavno sprejetih stabilizacijskih ukrepih.

V zvezi s tem je Anton Stipanič med drugim opozoril na devalvacijo in spremembe pri izvoznih stimulacijah. Le—te so namreč mnoge izvoznike zaradi večjega dohodka še bolj usmerile na klirinško tržišče, kar je seveda v nasprotju s prizadevanji vseh, pa tudi širše družbene skupnosti.

V nadaljevanju se je dotaknil izredne vloge Iskrinih enot v tujini, pri tem pa je izrazil vso podporo tistim, ki se zavzemajo za ukinitve tistih predstavništva — med nje pa Iskrina nikakor ne sodijo —, ki nimajo skoraj nobenega prometa, oz. poslovnih ciljev. Vprašljiva je tudi vloga predstavništva Gospodarske zbornice Jugoslavije in tujini.

Za trženje svojih izdelkov potrebuje Iskra specialiste, te pa bi lahko dobila in izšolala le sama, med svojimi lastnimi kadri. Prav zdaj poteka vpis v že 4. zunanje—trgovinsko šolo. V njej se bo izpopolnjevalo okoli 20 sedanjih Iskrašev. Nič manj pomembno tudi ni dopolnilno izobraževanje vodilnih kadrov. Ta usmeritev je še toliko bolj pomembna zaradi Iskrine usmeritve v profesionalno tehniko.

Predsednik A. Stipanič je zatem spregovoril o nujni prilagoditvi Iskrine proizvodnje svetovnemu tržišču, »kar pa bo izredno težko v sedanjih pogojih, ko zelo zaostajamo na področju investicij«. Prav v zvezi z investicijami je poudaril, da bomo v Iskri z vso resnostjo spoštovali sprejeto odločitev, da bomo v prihodnje investirali samo v proizvodnjo, ki bo v veliki meri namenjena v izvoz.

Izredno kritično je opozoril tudi na nestalno in slabo kakovost nekaterih Iskrinih izdelkov ter pri tem podprl predlog nekdanjega generalnega direktorja Iskre in sedanjega direktorja Iskrine firme Cranex v Švici Jožeta Hujša o nujnosti ustanovitve nekakšne končne in lahko bi rekli nevtalne izvozne kontrole. Predsednik Stipanič se je zavzel, da bi to delo opravljala Iskrina specializirana organizacija — Institut za kakovost in metrologija.

Svoj uvodni referat o Iskrini politiki in ciljih je obširno namenil tudi izvozu nove Iskrine delovne organizacije Iskre Delta. Podčrtal je, da bi moral ta mlad kolektiv nameniti izvozu vso pozornost ter že leta 1986 izvoziti za 50 milijonov dolarjev računalniških sistemov.

Ob zaključku je predsednik Stipanič kritično spregovoril tudi o letošnjih izvoznih številkah. Poudaril je, da smo si sprva začrtali 136 milijonov dolarjev konvertibilnega izvoza, ga pozneje zaradi številnih objektivnih pa tudi subjektivnih problemov skrčili na 130 milijonov, zdaj pa, kot vse kaže, morda ne bomo dosegli tudi te številke, ker v nekaterih Iskrinih tovarnah kljub dogovoru nimajo izdelkov za izvoz.

»Nihče nima pravice omejevatvi izvoza. Organizirajte proizvodnjo, če je potrebno tudi v treh izmenah, Iskra Commerce pa vam mora nabaviti reprodukcijske materiale in izdelke tudi prodati. Če ne bomo izvažali, če se ne bomo povsem približali planu, se bomo soočili z večjimi zastoji v Iskrinih tovarnah, tega pa gotovo nihče ne želi,« je poudaril ob zaključku Anton Stipanič.

Kot že rečeno se je konference udeležil tudi predsednik republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje Jernej Jan. Ugledni gost se je najprej

Z 9. konference Iskre o trženju.

zadržal pri donedavnem hitrem razvoju slovenskega in zlasti jugoslovanskega gospodarstva, katerega pa nam je uspelo doseči večinoma le s tujimi posojili, ta neodgovornost pa se nam zdaj maščuje. Položaj v Sloveniji je nekoliko boljši zaradi večje izvozne usmerjenosti gospodarstva, vse banke — tudi slovenske — pa se srečujejo z nelikvidnostjo do tujine.

Jernej Jan je v nadaljevanju opozoril Iskraše, da nas čakajo v prihodnjem letu še hujši problemi. Da bi jih lažje premostili, je našel štiri ključne naloge, oz. cilje, ki jim bomo morali slediti v letu 1983.

Na prvo mesto je uvrstil nujnost, da v Sloveniji povečamo izvoz za 18%, v Jugoslaviji za 15,« v Iskri pa morate obdržati dosedanje stopnje rasti, ta pa je najmanj 20—odstotna. Izvozu bodo podrejeni vsi cilji, prednostni pa ostajata poleg izvoza le prehrana in energija,« je dejal Jernej Jan.

Glave uvoza je menil, da bo imel vso prednost uvoz surovin in repromaterialov, namenjenih za proizvodnjo za izvoz na konvertibilno območje.

Na drugo mesto je postavil povečanje produktivnosti dela in konkurenčnosti, tretji ključni cilj v gospodarstvu v prihodnjem letu pa bo moral biti zmanjševanje splošne porabe ter njeno prilagajanje ustvarjenemu dohodku. »Vse oblike porabe v letu 1983,« je podčrtal, »bodo morale biti za vsaj 6% odstotkov nižje kot letos.«

To zmanjšanje bo tudi na račun večjega izvoza na konvertibilno tržišče, ne

bo pa linearno na vseh področjih. Prihodnje leto bo moč investirati le tja, kjer bo proizvodnja najmanj 50—odstotno namenjena v izvoz.

Med ključne naloge je uvrstil tudi preskrbo domačega tržišča z najpomembnejšimi izdelki — živili, zdravili, energijo in tako dalje.

»Če bomo uspeli pri uresničevanju teh štirih ciljev, bo moč zagotoviti ustrezno zaposlenost, ustrezen dohodek in nemoteno proizvodnjo. Ta okvir je vsekakor težak, toda edini realen. Terjal bo veliko naporov — več boljšega dela,« je dejal Jernej Jan.

Tradicionalna konferenca o Iskrinem mednarodnem trženju se je nadaljevala z izredno dobro pripravljenimi, tehtnimi in konstruktivnimi referati in prispevki Petra Cudermana, Bojana Klemenčiča, Andreja Polenca, Staneta Kovačiča, Vladimirja Sodina in Ferdinanda Trupeja.

Po zaključnem plenarnem zasedanju je bila tradicionalna tiskovna konferenca, na kateri je Anton Stipanič s sodelavci odgovarjal na vprašanja novinarjev iz vse Jugoslavije, ki so se prav tako udeležili plenarnega zasedanja.

Popoldanski del so udeleženci izkoristili za delo po skupinah za posamezna ciljna tržišča. Delo po skupinah so nadaljevali tudi v sredo, tretji dan konference, ob zaključku pa so sprejeli poročila delovnih skupin in sklepe konference, popoldne pa so obiskali delovno organizacijo Kibernetika. Obširneje o tem bomo pisali v prihodnji številki našega tednika. Lado Drobež

TOZD ELEKTROMOTORJI, ŽELEZNIKI

Nič več prekrškov pri izplačevanju osebnih dohodkov

Morda ni najpomembnejša vest iz Železnikov v tem trenutku, da so poravnali svoje obveznosti do družbe, zanimiva pa je. Prvotno so namreč predvidevali, da bodo prekoračena izplačila sredstev za OD, kolikor je bilo izplačanih v prvem letošnjem polletju, poravnali do konca leta. S poravnavanjem pa so pohiteli tako, da so že do konca septembra dosegli letni cilj in uskladili osebne dohodke z določili družbenega dogovora.

Kako pa so v Tovarni elektromotorjev in gospodinjstkih aparatov poslovali v prvih devetih mesecih letošnjega leta? Splošna ocena je, da so doseženi rezultati sorazmerno ugodni, čeprav ne taki, kot so jih sprva načrtovali. Zaostajanje je najbolj očitno prav pri izpolnjevanju proizvodnega plana. Količinsko so namreč zaostali za 15%, vrednostno pa je realizacija boljša, saj beležijo le za 3% slabši rezultat od načrtovanega.

V zaostanku so tudi pri izvozu na konvertibilna tržišča, za kar pa imajo tehtne vzroke. Hudo pomanjkanje deviznih sredstev za nakup ustreznega re-

promateriala je bila poglavitna ovira tako, da so do konca septembra dosegli le 60% za letos načrtovanega izvoza. Izvoz pa je v Železnikih življenjskega pomena, saj predstavlja tudi v širšem merilu izredno visok delež celotne razporeditve proizvodnje. Vrednostno sicer predstavlja le 27%, zato pa je količinsko za izvoz namenjenih kar osem desetlin in več končnih izdelkov! Zaostajanje je občutno tudi pri kooperacijski menjavi z inozemskimi partnerji, saj beležijo kar 29% manjšo izmenjavo, kot v enakem obdobju lanskega leta.

Zaostajanja so prevelika, da bi jih bilo možno, nadoknaditi do konca leta, osnovni vzrok pa je v pomanjkanju repromateriala.

Zanimivo je, da niso problematične dobave iz tujine, saj vsebujejo njihovi izdelki v poprečju le 8—15% uvoženih materialov. Povsem drugače pa je z dobavitelji, ki tudi znotraj jugoslovanskih meja niso pripravljeni prodajati drugače, kot za devize. V Železnikih so bili prisiljeni v razna »sovlaganja« in »samoupravne sporazume«, kot se trenutno še imenujejo izseljevanja domačih dobaviteljev, npr.: za bakreno lakirano žico, dinamo za pločevino, izolacijske materiale. Da je mera še bolj polna, so za predrag denar (domače surovine so neprimerno dražje od svetovnih) dobavljeni repromateriali še izredno slabe kvalitete, dobavni roki negotovi itd. Posledice so hude — v Železnikih so se marsikdaj prisiljeni obnašati neposlov-

NOV DELOVNI ČAS V PPC

Na osnovi informacije Marjana Dvoračka o novem delovnem času v delovnih organizacijah Iskre na območju Kranja in Ljubljane (Stegne, Savska) je bil sprejet naslednji predlog novega delovnega časa:

- čas za pričetek dela od 7.00 — 8.00 (1 ura)
  - čas obvezne prisotnosti na delu od 8.00 — 15.00 (7 ur)
  - čas za zaključek dela od 15.00 — 16.30 (1,5 ure)
  - časovno obdobje za opravilo delovne dolžnosti od 7.00 — 16.30 (9,5 ur)
  - normalni delovni čas od 7.30 — 16.00 (8,5 ur)
  - možen delovni čas ob petkih od 7.30 — 15.30 (8 ur)
- Pričetek spremembe delovnega časa naj bi veljal od 15. novembra 1982 dalje.

V zvezi s predlagano spremembo delovnega časa pa so vzporedno sprejete tudi spremembe v zvezi z delovanjem dvigal, toplim obrokom, žigosanjem kartic (predvsem za 11. etažo: žigosanje za vse delavce DSSS bo v 12. etaži); nadalje v zvezi z vstopom v PPC (»vozači« imajo možnost vstopa v avlo PPC ob 6.30, s tem, da je dovoljen odhod na delovno mesto šele ob 6.55).

Osebe, ki vzdržuje in servisira stolpnico ima vstop skozi Veselovo ulico in sicer ob 6.45.

POTREBE PO SODELAVCIH

Na tem mestu bomo redno objavljali vsa prosta dela in naloge v Iskri, tako za redno delo kot za sodelovanje v občasnih projektih zasnovanih nalogah v okviru SOZD ali posameznih DO. Prav tako bomo v skladu z 89. členom samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD objavljali sproščene sodelavce, ki jim v TOZD oziroma Delovni skupnosti ne morejo zagotoviti ustreznega dela ter tista, ki sami želijo menjati delo, bi pa radi ostali v Iskri. Objavljali bomo tudi razpis za vodilna in vodstvena dela in naloge. V glasilo, ki izhaja ob petkih bomo objavili vse potrebe, ki bodo pripadle k nam do vključno vsakega ponedeljka.

Objave zbira in ureja: Judita Bagon, SOZD Iskra DSSS, Trg revolucije 3, Ljubljana, Š 11, telefon 213-213, int. 21-25.

DSSS SOZD ISKRA

1. SVETOVALEC ZA PRAVNE ZADEVE

Pogoji: Pravna fakulteta II. st., pravosodni izpit, 3 leta delovnih izkušenj poznavanje organizacijskih sistemov v SOZD Iskra, poskusno delo 3 mesece.

Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pismene prijave z dokazili pošljite v 15 dneh na naslov SOZD Iskra Delovna skupnost skupnih služb, Trg revolucije 3, Ljubljana, etaža 12.

ISKRA COMMERCE TOZD ZUNANJI TRG

1. izvozni komercialist

Pogoji: ekonomska fakulteta I. stopnje ali Fakulteta za elektrotehniko II. stopnje, izpolnjeni pogoji za zunanjetrgovinsko registracijo pri GZ za opravljanje ZT poslov, aktivno znanje angleškega ali nemškega jezika, 4 leta delovnih izkušenj v stroki.

Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pismene prijave z dokazili pošljite v 8 dneh na naslov Iskra Commerce, Kadrovski sektor Topniška 58, Ljubljana.

ISKRA KIBERNETIKA — DELOVNA SKUPNOST KOMERCIALA, KRANJ

1. višji referent I za opravljanje uvoznih del in nalog

Pogoji: Višješolska izobrazba tehnične ali družboslovne smeri, 4 leta delovnih izkušenj, aktivno znanje nemškega jezika,

2. višji referent I za opravljanje del na področju kooperacij

Pogoji: višješolska izobrazba strojne smeri, 4 leta delovnih izkušenj

3. višji komercialist II. za opravljanje del pri nabavi elektronskih komponent

Pogoji: višješolska izobrazba elektrotehniške smeri (šibki tok) 2 leti del. izkušenj Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pismene prijave z dokazili pošljite v 15 dneh na naslov Iskra Kibernetika, Kadrovska služba, Savska Loka 4, Kranj

ISKRA KIBERNETIKA

I. TOZD TOVARNA ŠTEVCEV KRANJ

1. VODJA TEHNIČNEGA RAZVOJA
2. VODJA TEHNOLOŠKE PRIPRAVE PROIZVODNJE
3. VODJA GOSPODARSKE PRIPRAVE PROIZVODNJE
4. VODJA PROIZVODNJE
5. SEKRETAR

II. TOZD TOVARNA STIKAL KRANJ

6. VODJA GOSPODARSKE PRIPRAVE PROIZVODNJE
7. VODJA PROIZVODNJE
8. VODJA ODDELKA ZA EKONOMIKO
9. VODJA TEHNIČNE KONTROLE
10. SEKRETAR

III. TOZD VZDRŽEVANJE KRANJ

11. VODJA ODDELKA ZA EKONOMIKO
12. VODJA ELEKTRO VZDRŽEVANJA
13. VODJA VZDRŽEVALNIH DELAVNIC

IV. TOZD TOVARNA SESTAVNIH DELOV KRANJ

14. VODJA TEHNOLOŠKE PRIPRAVE PROIZVODNJE
15. VODJA GOSPODARSKE PRIPRAVE PROIZVODNJE
16. VODJA PROIZVODNJE
17. VODJA TEHNIČNE KONTROLE
18. VODJA ODDELKA ZA EKONOMIKO
19. SEKRETAR (ki opravlja tudi dela pooblaščenca za varstvo pri delu)

V. TOZD RAZVOJNO TEHNOLOŠKI CENTER KRANJ

20. STROKOVNI SVETOVALEC

VI. DELOVNA SKUPNOST ADMINISTRATIVNO—TEHNIČNIH SLUŽB KRANJ

21. VODJA TEHNOLOŠKE SLUŽBE

Kandidati morajo izpolnjevati poleg splošnih pogojev še naslednje posebne pogoje:

Pod točko 1.: — visokošolska izobrazba elektrotehnične smeri.

Pod točko 2. in 4.: — visokošolska izobrazba strojne smeri.

Pod točko 3.: — visokošolska izobrazba ekonomske smeri.

Pod točkama 5. in 10.: — visokošolska ali višješolska izobrazba pravne, organizacijske ali druge ustrezne smeri.

Pod točkama 6., 7. in 9.: — visokošolska ali višješolska izobrazba elektrotehniške, strojne ali organizacijske smeri.

Pod točkama 8., 11. in 18.: — visokošolska ali višješolska izobrazba ekonomske smeri.

Pod točko 12.: — visokošolska ali višješolska izobrazba elektrotehniške smeri.

Pod točko 13.: — visokošolska ali višješolska izobrazba strojne ali organizacijske smeri.

Pod točko 14.: — visokošolska ali višješolska izobrazba strojne smeri.

Pod točko 15.: — visokošolska ali višješolska izobrazba strojne, organizacijske ali ekonomske smeri.

Pod točkama 16. in 17.: — visokošolska ali višješolska izobrazba strojne ali organizacijske smeri.

Pod točko 19.: — visokošolska ali višješolska izobrazba iz varstva pri delu, opravljen strokovni izpit iz varstva pri delu.

Pod točko 20.: — visokošolska izobrazba strojne, metalurške ali druge naravoslovno—tehnološke smeri.

Pod točko 21.: — visokošolska izobrazba strojne smeri.

Skupni pogoji za vsa razpisana dela, oz. naloge:

— 5-letne ustrezne delovne izkušnje,

— znanje tujega jezika,

— ustrezne organizacijske in vodstvene sposobnosti,

— izpolnjevanje pogojev, ki jih za delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi določa družbeni dogovor o uresničevanju kadrovske politike v občini Kranj.

Mandatna doba za vsa razpisana dela oziroma naloge je 4 leta.

Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim opisom dosedanjih delovnih izkušenj pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: ISKRA KIBERNETIKA, Kadrovska služba, Savska loka 4, 64000 Kranj, z oznako »za razpis« in oznako temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti za katero kandidirajo.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 60 dneh po končanem roku za zbiranje prijav.

Z 9. konference Iskre o trženju.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Pred nalogami v RS ZSS

Elizabeth Fon je zaposlena v TOZD ATC kot višji analitik v tehnološki pripravi dela. Že več let velja za aktivno in prizadevno družbenopolitično delavko v svojem okolju. Srečujemo jo v delu OO ZK, sindikata in delegacije v zboru združenega dela. V tekočem mandatskem obdobju je Elizabetha Fon predsednik politično izvršilnega organa osnovne organizacije sindikata TOZD ATC, član predsedstva sindikalne konference Telematike, član koordinacijskega odbora sindikata SOZD Iskra in član delegacije zbora združenega dela.

X. kongres ZSS na njeni družbenopolitični poti nedvomno pomeni še posebej velik dogodek. Elizabetha Fon je bila na tem kongresu izvoljena v RS ZSS in v njegovo predsedstvo. Sprejete nove odgovornosti, ki bodo v aktualnem družbenopolitičnem trenutku še posebej zahtevne, je bilo seveda dovolj pomemben razlog, da smo jo zaprosili za daljši pogovor.

Pred nedavnim se je v ljubljanskem Canarjevem domu končal X. kongres ZSS. Poveste nam, kako se je naša osnovna sindikalna organizacija pripravila na ta dogodek in kakšni so vaši osebni vtisi o tem najvišjem srečanju slovenskih sindikalnih delavcev.

Kongresa se nisem udeležila, kot delegat, pač pa kot gost. Kljub temu sem predhodno poznala stališča svoje sredine v TOZD ATC, saj smo obravnavali kongresne dokumente. Na podlagi naših stališč in spoznanj, ki jih je prinesel kongres, zdaj oblikujemo programe dela, ki naj prispevajo k odpravljanju problemov delavcev, o kakršnih je bilo govora na kongresu in kakršne smo pravzaprav v večini primerov poznali že tudi prej bodisi, da smo se z njimi srečevali v vsakdanji praksi, ali o njih brali v časopisih.

V razpravi o kongresnih dokumentih smo v naši OO sindikata ugotovljali predvsem pomankljivosti v našem vsakdanjem življenju in delu, ki bi jih lahko odpravili z bolj intenzivno dejavnostjo sindikata. Posebej veliko vprašanj je odprtih na področju samoupravljanja. Vemo, da samoupravljanje še ni na tisti stopnji kot bi pričakovali in želeli, da delavec še vedno ne odloča in, da je sindikat v marsikateri zadevi le privesek pri odločanju poslovnih organov, ki je posebej npr.: kadar se odloča o naših investicijah itn.

Veliko smo se pogovarjali o nagrajevanju po delu, saj je to problem, ki ga v Iskri zelo čutimo. Kriteriji nagrajevanja, ki smo jih sprejeli v preteklosti, so se izrodili v »dodatek za osebni dohodek delavcev« in nimajo več prave zveze z nagrajevanjem po delu. Predvsem iz tega in podobnih razlogov imamo probleme z visoko strokovnimi kadri, ki nam odhajajo, ali pa ne dajo od sebe tistih rezultatov, ki bi jih sicer lahko. Vemo, da je nagrajevanje le ključna stimulacija za vsakega delavca.

Razpravljali smo tudi o sedanjih ukrepih v gospodarstvu in ugotovili, da mora sindikat temu področju posvetiti več pozornosti. Program izboljšanja gospodarskega stanja v TOZD ATC in DO Telematika je sicer napravljen, toda zdaj moramo bedeti nad njegovim izvajanjem in od posameznih dosledno zahtevati odgovornost za izvrševanje nalog. Od strokovnih služb in poslovnih organa naše TOZD se zahteva, da redno poročajo o rezultatih izvrševanja sklepov. Zaenkrat žal ostaja predvsem le priporočila, vendar hkrati je treba priznati, da kakih večjih rezultatov v relativno kratkem obdobju le ne moremo pričakovati. Ugotavljamo pa, da se stvari polagoma premikajo na bolje.

Omeniti velja tudi planiranje, ki v Iskri zelo šepa. Vemo, kako smo se »zaplanirali« na področju izvoza na konvertibilo; da tistih ciljev, ki smo si jih zastavili do konca leta še zdaleč ne bomo mogli doseči.

To so nekatere bistvene stvari, na katere so v razpravi na kongresne dokumente opozarjali naši delavci. Dali so tudi pripombe na naše medsebojne odnose; tudi na tem področju ni vse tako, kot bi moralo biti. In v veliki meri so dobri odnosi pogojni prav za ureditvijo prej naštetih področij.

K lažjemu odpravljanju naštetih problemov, bi gotovo pripomogla tudi nova organiziranost naše TOZD, ki je predvidena v okviru ostale reorganizacije Telematike, pa vendar se del vaših delavcev na minulem referendumu ni odločil za predlog nove organiziranosti. Kako to?

Prej sem že omenila, da so pri odpravljanju problemov že doseženi določeni premiki in stvari se počasi le izboljšujejo. Nismo pa še dosegli tistega, kar delavec pričakuje oziroma mu ti premiki še niso dovolj vidni. Z

Elizabetha Fon.

Novo organiziranostjo bi res lahko začeli lažje in bolj delati, zato je neuspeh referenduma težko razložiti. Mislim, da je bilo takemu rezultatu vzrok nezaupanje naših delavcev, ki se je v preteklosti ustvarjalo leta in leta. Skrajni čas je, da komunisti in delavci v sindikatu s svojim bolj učinkovitim delom pri odpravljanju aktualnih problemov to zaupanje spet pridobimo.

Kakšno je stališče vašega sindikata do nove organiziranosti vaše TOZD?

Stališče sindikata do reorganizacije je naslednje: Na novo se bomo organizirali tako, da bo vsak delavec v TOZD začel delati tam, kjer bo delal tudi po reorganizaciji, tako da bo vsakdo vedel, kje je njegovo delovno mesto in kaj so njegove delovne naloge, da bo poznal svojega vodjo, skratka — da bo videl svojo tako imenovano socialno varnost. Sorazmerno s tem bomo skušali izboljšati tudi stanje na področju kadrov, nagrajevanja po delu itn. Šele, ko bodo vse družbenopolitične organizacije v TOZD ugotovile, da smo usmeritve dosegli, se bomo odločili za razpis novega referenduma; o katerega uspehu potem res ne bi mogli dvomiti. Kdaj bo to, je seveda precej odvisno od naše vodstvene strukture. Podobno smo pred referendumom o novi organiziranosti dosegli v bodoči TOZD Tiskana vezja in znano je, da je bilo tu vzdušje do reorganizacije bistveno boljše in da so se delavci izrekli zanjo.

Ko sva se pred temle pogovorom srečala v vaši delovni sredini, so vaši sodelavci na veliko negodovali nad družbeno prehrano v Telematiki na Laborah. Kaj je sindikat napravil za izboljšanje stanja oz., kaj namerava?

Vemo, da se v Iskri že leta in leta srečujemo z velikimi težavami na področju prehrane. Kljub prizadevanjem različnih organov in komisij, ki poznajo situacijo, se s te mrtve točke nikamor ne premaknemo. Velik del krivde za tako stanje lahko pripišemo kar sami sebi. Po samoupravni poti se da marsikaj napraviti, vendar pogosto prehitro obupavamo, ko vidimo, da izboljšanja ni kar takoj. Dvignemo roke in se lotimo problemov na drugih področjih, za katere smatramo, da so bolj pomembna, čeprav je zagotovitev dobre prehrane delavcem gotovo med bistvenimi. V okviru vseh treh DO Iskre v Kranju je zdaj začel delovati odbor za družbeno prehrano, ki se bo lotil teh vprašanj.

Kakšni premiki so opravljeni na drugih bistvenih področjih, kot so npr. nagrajevanje po delu, inovacijska dejavnost itn.?

Naša strokovna služba v DS SS, predvsem oddelek za osebne dohodke pripravlja nov način nagrajevanja, ki bo zajel predvsem delavce s posebnimi pooblastili in visoko strokovni kader. S tem bi bila ustvarjena možnost bolj stimulativnega nagrajevanja za uspešno in kvalitetno delo tudi za te delavce. Priprava tega sistema seveda ni enostavna, da bi jo lahko uresničili čez noč, zagotovljeno pa je, da bo do realizacije prišlo v začetku naslednjega leta. Osnutek smo v ožjem krogu že obravnavali in lahko rečem, da kažejo na izboljšanje stanja na tem področju.

Področje inovacijske dejavnosti je doslej prepuščeno zgolj delegatom v komisijah in odboru za inovacijsko dejavnost in od njih ne moremo pričakovati, da bodo opravili vse delo na tem področju. Inovatorji zato sedanje stanje dokaj kritično ocenjujejo in njihova ustvarjalna morala pada. Začasno je zdaj nastavljen delavec, ki naj bi se s tem področjem profesionalno ukvarjal.

Pereče je tudi stanje na področju samoupravne delavske kontrole, podobno kot v drugih DO, pa tudi na nivoju občine in republike. SDK se zdaleč ne odigra tiste vloge, za katero smo jo imenovali in za katero je poklicana. Verjetno smo premalo napravili na področju usposabljanja članov SDK, saj se nekateri ne zavedajo svojih nalog in vloge, ki jo imajo. V programih sindikalne organizacije smo si zastavili, da jim bomo pomagali pri tem delu. SDK bo lahko uspešneje delala, če se bodo tudi vsi delavci — samoupravljalci zavedali njenega pomena in vloge v sistemu samoupravnih odnosov. V nasprotju primeru ostaja sama sebi namen.

Sindikati ima pomembne naloge tudi na področju obveščanja delavcev. Kakšno je stanje?

Na področju obveščanja delamo v nekih ustaljenih nezadovoljivih okvirih, bistvenih premikov na bolje ni. Čeprav so formirane komisije za obveščanje v vseh družbenopolitičnih skupnostih, to obveščanje obvisi v večini primerov zgolj na zapisnikih, ki jih obešamo po oglasnih deskah. Lahko pa rečem, da je bistven premik nastal vsaj na ravni Telematike s formiranjem vaše službe za obveščanje. Zdaj je možno delati dosti lažje kot prej, saj glasilo prinaša vsaj temeljne informacije.

Peša nam predvsem področje obveščanja, katerega nosilci so naši sindikalni poverjeniki, tu pa spet zavedamo ob problematiko usposabljanja le — teh. Premalo se zavedamo vloge sindikalnih poverjenikov, ki niso niti kurirji, niti nekakšne figure kar tako, pač pa so na njih zelo odgovorne naloge zastopanja sredine, obveščanja itn. Ob kadrovanju sindikalnih poverjenikov bi morali bolj paziti in kadrovati le tiste, ki so si z delom v svoji sredini in na področju družbenopolitične dejavnosti že pridobili zaupanje delavcev, ne pa, da kadrujemo le zato, da so naši spiski popolni.

Kakšni so se vaši vtisi s kongresa ZSS? Kateri poudarki iz razprav delegatov so se vam zdeli posebej zanimivi, oz. katere spoznanja ste lahko poistovetili s svojimi izkušnjami?

Kongres je seveda prinesel in potrdil marsikatero že znano stvar, zato so bile najbolj zanimive razprave o nekaterih konkretnih problemih, s katerimi se srečujemo tudi v naši DO, oz. TOZD.

Pritegnilo me je mnenje delegata, ki je razpravjal o jubilejnih nagradah delavcem. Predlagal je, da se te nagrade prenesejo v nagrajevanje za minulo delo. Zdi se mi, da bi bilo tako zamisel treba podpirati tudi v naši sredini, saj vemo, da se nam stimulativno nagrajevanje za minulo delo večkrat izrodi. Starejših delavcev ne nagrajujemo po rezultatih minulega dela, pač pa kar poprek, čeprav to v vseh primerih ni upravičeno. Na ta način pa so za stimulacijo iz minulega dela prikrajšani mlajši delavci, na kar so že večkrat ostro opozorili.

Zanimivo so bile tudi razprave o inovativni dejavnosti. Le — ta se uspešneje razvija ob ustreznem pravilniku o inovativni dejavnosti ter seveda ob njegovem doslednem izvajanju. Pomembno je tudi tesno sodelovanje razvojnih služb z inovatorji.

Kongres je prinesel še veliko drugih spoznanj in stališč, ki jih moramo prenesti v naše sindikalne delovne skupine in v vse naše organe, da se nazadnje le začnemo obnašati tako, kot že vseskozi govorimo in pišemo. Med drugim bomo v našem sindikatu apelirali tudi na to, da naše strokovne službe nekoliko preanalizirajo naš giblivi delovni čas. Ni treba biti velik strokovnjak, da ugotovimo, da imamo tudi tu velike izgube. Resno se bomo morali pogovoriti tudi o prehodu na zimski delovni čas, če se bomo za ta prehod sploh odločili, glede na to, da je naša proizvodnja odvisna od umetne razsvetljave itn.

Bistveno bomo morali izboljšati našo delovno disciplino. Vsak delavec mora spoznati, da lahko kot posameznik pomembno prispeva k varčevanju. Zdi se dogaja, da ob nedavno sprejetih ukrepih ZIS vsi na vseh ravneh na veliko razpravljamo, namesto da bi se lotili njihovega izvajanja. To nas lahko pelje samo v nove, še radikalnejše ukrepe! Številni posamezniki iščejo le nekakšne krivice, zraven pa se ne vprašajo, koliko časa izgubljajo pri tem, ko ure in ure čitajo »Delo« v delovnem času in ugotavljajo »luknje« v ukrepih, da zadovoljijo sami sebi. S takim obnašanjem res ne bomo nikamor prišli!

Preidva zdaj z razgovorom nekoliko izven konkretnih okvirov TOZD ATC in DO Telematika! Na X. kongresu ZSS so vas izvolili v RS ZSS in njegovo predsedstvo. Kakšne bodo vaše naloge?

V tem trenutku bi se težko postregla s konkretnostmi, ker zaenkrat v RS ZSS še nismo začeli z delom. Vem, da je dolžnost, ki sem jo sprejela izredno odgovorna. Sprejela sem jo zavestno in v tem štiriletnem mandatskem obdobju se bom skušala angažirati, da bom dostojno zastopala interese delavcev, tako delavcev iz svoje sredine kot širše, glede na to, da sem v predsedstvu edini delegat z Gorenjske. Delala bom na tem, da ne izgubim stika z bazo, ker sicer ne bom mogla uspešno opravljati svojih nalog.

Kazimir Mohar

TOZD FERITI Menza pripravljena

Vodjo menze v Feritih v Stegnah, ki jo vodi Invest servis, Janca Jurica smo vprašali, kako so pripravljene na novi delovni čas. Bodo malice ob drugih urah? Bodo poiskali možnost za kosila?

Kakšnih posebnih sprememb najbrž ne bo. Večina delavcev iz Feritov, Orodjarne, Skupnih služb in Mikroelektronike bo tudi odslej začel delati z delom ob šestih. Režiji pa bodo začeli delati ob sedmih, kot vse kaže. Zato bo naše delo ostalo v bistvu tako kot doslej.

Morda bo treba misliti na premik časa malice za tiste, ki bodo začeli pozneje, zlasti v Skupnih službah. Lahko pa se zgodi, da bodo nekateri zaradi premakljivega delovnega časa delali tudi tja do petih, šestih. Za tiste pa bo treba misliti na malo »krepkejšo« malico, ali kar na manjše kosilo. Tudi to bi zmogli. Seveda če se bodo kolektivi odločili za tako obliko prehrane in seveda pokrivali povečane stroške.

Pri dobavah ni večjih zadržev. Malo več iskanja je, a znati se je treba pa do bimo vse. Lahko rečem, da smo pripravljene tudi na morebitne spremembe.

Priznanje Dušanu Lavriču

Skupščina občine Novo mesto vsako leto podeljuje najuspešnejšim družbenopolitičnim in gospodarskim delavcem »Nagrade občine Novo mesto«. Letos je poleg ostalih treh dobil to visoko priznanje tudi Iskra iz Žužemberka, Dušan Lavrič, direktor Iskre — Keramični kondenzatorji.

V vsem obdobju, kar je Dušan Lavrič v Žužemberku, se aktivno vključuje v družbenopolitično življenje kraja. Opravlja funkcije sekretarja sveta ZK v krajevni skupnosti ter predsednika skupščine ZMDA Suha krajina.

KF

DUŠAN LAVRIČ, ekonomist in direktor Iskre »Keko« v Žužemberku je bil družbenopolitično aktiven še kot mladinec v ribniški občini, leta 1967 je postal član ZK in se po končanem študiju na VEKS zaposlil v semiški Iskri. Ves čas je bil aktiven, posebno v sindikatih in v raznih organizacijah. Od leta 1977, ko je prišel v Iskra Žužemberk, je tovarna napredovala. V tem času se je produktivnost povečala za več kot štirikrat, dohodek na zaposlenega nad 10-krat, prej pa je bil kolektiv v izgubi.

Novo hitreje v proizvodnjo

Razumljivo je, da lahko v sedanjem trenutku gospodarskih težav uspemo predvsem samo s konkurenčnimi postavkami, s kvalitetno dobrimi izdelki in inovacijami v proizvodnjo. Ponavljanje starega je vselej nerentabilno. Seveda pa se je treba lotevati tega čimbolj naravnost, brez ovinkarjenj, brez birokracije, pač pa z znanjem in prožnostjo. V takih podvigih je tem bolj nujno, da smo med seboj o vseh teh potezah obveščeni pa tudi javnosti in tržišče morata vedeti, česa se lotevamo. Uspešen prenos inovacij v proizvodnjo pa je seveda odvisen tudi od naše sposobnosti dogovoriti se za najboljše rešitve. V tem smislu je nedvomno koristen prispevek tudi pomenek z Milošem Kobetom na temo »Prenos inovacij v proizvodnjo in trženje.«

Kakšno je trenutno stanje na tem področju?

Dejstvo je, da vsako leto ob sejnih, inovacijskih posvetovanjih in zunanjetrgovinski konferenci ugotavljamo tudi materialna in kadrovska vlaganja v raziskovalno — razvojno dejavnost. Ugotavljamo, da obstaja relativno veliko število nalog, projektov in dosežkov, kot posledica vlaganj razvojno — raziskovalno dejavnost, da pa tega ne opremljajo dovolj vlaganj v tehnološke strukture naše proizvodnje in izvoza še posebej, ki zato ne zajema dovolj teh dosežkov.

Na primer, razstava elektrone predstavlja lep, konsistenten prikaz tehnološkega vrha naše proizvodne orientacije — ti izdelki pa vendar še ne predstavljajo pomembnega volumna naše proizvodnje.

Lep čas že ugotavljamo, zakaj je temu tako. Vzroki za ta razkorak so v tem, da razvojno raziskovalni dosežki pogosto končajo, kot prototipi, vse prepočasni pa najdejo mesto v proizvodnji.

V čem, menite so vzroki za takšne neugodne rezultate?

Osnovna hiba je gotovo način našega razmišljanja in organizacijskega pristopa do problema inoviranja naše proizvodnje. Ta je še vedno zastarel. Se vedno nismo dojeli, da je inovacijski proces kompleksen in interdisciplinarn v tem smislu, da ga ne smemo pojmovati kot izoliran resor za razvojno — raziskovalno dejavnost, ampak ga je treba pojmovati kot celovit proces vzpostavljanja nove reproductivne zmogljivosti, ki vključuje tudi novo proizvodnjo, novo investiranje, novo trženje, itd.

S tega stališča je pojem samih razvojnih raziskav kot izolirane dejavnosti če samo njo vključujemo v funkcijo formiranja nove reproductivne produkcije; govoriti in ukrepati je treba hkratno in usklajeno pri delovanju vseh služb in dejavnosti, ki so neizogibne v procesu te nove reproductivne in ne le razvojno — raziskovalne dejavnosti.

Zunaj procesa teh dejavnosti ne teče, kot bi moral?

Zal še vedno mislimo, da je to proces, v katerem svoj del nalog najprej opravijo raziskovalci, nato, pa po štafetnem načelu (ali kot je še slikoviteje dejal tov. Stane Kovačič po principu »ti lovis«) to oddajo v pripravo proizvodnje, od tam pa potem spet dalje investicijski službi, dokler na koncu zadeva ne pristane — spet izolirano pri tržnikih, itd. S tem pride do velikih vmesnih transfernih težav in posledica tega je, da je celotno inoviranje strašno dolgo, preden pride do večje proizvodnje in tržne realizacije.

Kako bi bilo mogoče ta predolgi proces skrajšati?

V organizacijskem smislu očitno še nismo dojeli, da je to proces, v katerem morajo od začetka do skrajnega konca procesa hkrati in enakopravno sodelovati vsi tisti, brez katerih se ta proces ne more odvijati. Zato na primer morajo že pri zasnovi, ideji novega izdelka, enakovredno sodelovati ljudje iz marketinga, strokovnjaki, ki bodo morali pripravljati proizvodnjo, obdelati pripravo, proizvodno tehnologijo, ki se ukvarja s problemi kvalitete, atestov, oblikovanja, investiranja, nabave, fi-

nanc itd. Ob tem pa bi morali tudi razvojni delavci biti vključeni pri akcijah za prodor na tržišče, pri solanju kadrov itd. Gre torej za kompleksen proces, ki ga je možno oblikovati samo teamsko in ki mora predvsem imeti jasne in vnaprej opredeljene cilje.

In zakaj temu še vedno ni tako?

Osnovni razlog je gotovo v tem, da smo neustrezno organizirani glede na današnje zahteve po hitrosti inoviranja. In zaradi te neustreznosti je naša inovacijska dejavnost še premalo celovita, izoblikovan proces formiranja nove produkcije, ki ne sme biti zaprt zgolj v enote RR dejavnosti, kakor pogosto napačno pojmujejo. Vse preveč smo še navezani na klasične metode usvajanja nove proizvodnje izpred 10-15 let, ko še nismo imeli opravka s takšno hitrostjo tehnoloških sprememb. Danes pa moramo razmišljati in pristopiti k inoviranju proizvodnje na mnoge moderne in učinkovite načine. Prevelika zaprtost v avtonomijo programov DO ali celo TOZD je seveda tudi ena izmed velikih ovir za hitreje in celovitejše inoviranje.

Iz te ugotovitve nujno logično izhaja sklep za prav določene organizacijske spremembe?

Organizacijsko vsak resor deluje zase, tako razvojno — raziskovalni posebej, organizacijski proces proizvodnje spet posebej in prav tako imamo organizirano tržno sfero. To, česar nimamo pa so organizacijske rešitve za povezovanje vseh teh akterjev za ciljno izpeljavo ključnih nalog. To pa je proces, ki zahteva brisanje sedanjih kompetenčnih meja med posameznimi resorji, pogosto celo med TOZD in DO. Dokaz zato, je skrajna neuskaljenost med sredstvi, ki jih vlagamo v RR dejavnost in sredstvi, ki jih vlagamo v materialno realizacijo te dejavnosti, v investiranje.

Samo v zadnjih štirih letih, od 1979 do 1982, so denimo sredstva za RR dejavnost narasla z 920 milijonov na 2220 milijonov, medtem ko so investicije od 1980 do 1982 praktično ostale na absolutnem znesku okrog 1800 milijonov — kar pomeni, da so se po realni vrednosti medtem razpolovila in postala absolutno manjša od vlaganj v RR, čeprav bi razmerje moralo biti vsaj 1:2 v korist investicijskih vlaganj.

Kako bi bilo mogoče to razmerje popraviti?

Jasno, je, da je izvedba proizvodnje faze inovacijskega projekta najdražja. Ta vzroka kaže na eni strani na neustrezno organiziranost (ki je predvsem domena nas samih) — na drugi strani pa vprašanje investicij, ki je tudi vprašanje, ki zahteva odnos širše družbe do nekaterih temeljnih razvojnih panog v Sloveniji, ki so že in, ki še bolj dolgo področje, ki ima izglede na konkurenčni spopad na svetovnem tržišču, ker ima potencialno strukturo velikega deleža vgrajene pameti in znanja v izdelke.

To dezinvestiranje postaja na ta način ne le eksistenčno razvojno vprašanje, ampak tudi vprašanje, ali se bosta slovensko gospodarstvo in družba opredelila za izvoz znanja in pameti, ne pa za izvoz surovin in izdelkov nizke stopnje predelave. Skratka ključno je vprašanje, ali se bomo v načelu odločili za tehnološko, ne pa za cenovno konkurenco? Mak

NIČ VEČ PREKRŠKOV PRI IZPLAČEVANJU OSEBNIH DOHODKOV

(Nadaljevanje z 2. strani)

moderne avtomatske linije za proizvodnjo elektromotorjev stojijo, ker kvaliteta materialov ni ustrežna; v končni fazi je seveda na dani izboljšanje tujih kupcev, ki imajo dovolj in prveč drugih ponudnikov, ki v času svetovne recesije ne vedo kam z blagom! Svetovna kriza pa jih je prizadela tudi drugače. Letos so samo v ZDA izgubili kar za milijon dolarjev vreden posel, ki je tekkel že 25 let. Tja so namreč izvažali varnostne sirene, prodaja pa se je letos ustavila.

In kaj napovedujejo rezultati devetmesečnega poslovanja za prihodnje leto? Predvsem strah, da zaradi pomanjkanja domačih reprodromaterialov spet ne bodo mogli zadosti izvažati. Od letošnjih 12 milijonov dolarjev (predvidoma) doseženega izvoza naj bi v prihodnjem letu izvozili kar za četrtno več, za 15 milijonov dolarjev. Kupce bodo, menijo našli, kaj pa »domači« materiali? S. Fleischman

Z NOVOMEŠKIMI ISKRAŠI

Novo mesto — 5. novembra 1982. V športni dvorani Marof se je na proslavi 20-letnice TOZD Napajalne naprave v delovni organizaciji Avtomatika zbralo približno 600 delavcev in gostov, da bi skupaj proslavili jubilejno obletnico ustanovitve novomeške Iskre. Med gosti so bili: Jože Knez, podpredsednik RK SZDL Slovenije, Anton Stipanič, predsednik KPO SOZD Iskra, Miloš Kobe, pomočnik predsednika KPO SOZD Iskra, Ivo Klešnik, svetovalec KPO SOZD Iskra za področje investicij, Uroš Dular, predsednik skupščine občine Novo mesto, Marjeta Potrč, podpredsednica IS skupščine občine Novo mesto, Janko Galeš, predsednik občinskega sveta ZS, Stane Preskar, predsednik KPO Avtomatike s sodelavci in drugi.

Izpolnjeno drugo desetletje obstoja tovarne

— v počastitev občinskega praznika Novo mesto odprejo novo tovarno (200 m² površine), takrat še obrat kranjske Elektromehanike. Ob velikem trudu in samoodrekanju kolektiva v naslednjih letih, ob vlaganju pretežno lastnih sredstev, tovarno prostorsko razširjajo in proizvodnjo tehnološko izpopolnijo s statičnimi pretvorniki: razsmerniki, presmemniki in enosmernimi pretvorniki;

— **1964. leta** — konstituiranje v samostojen subjekt — Tovarno usmerniških naprav v okviru ZP Iskra ter dopolnitev programa z elektromagnetnimi stabilizatorji in pretvorniki ter s tem osvojitve celotnega programa napajalnih naprav;

— **26. december 1974** — na osnovi samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo se kot TOZD Napajalne naprave priključijo k delovni organizaciji Avtomatika;

— **1977. leto** — vrednost proizvodnje, ki je pred 10 leti znašala 30 milijonov, v 77. letu naraste na 120 milijonov. Izvoz pa se od 330.000 dolarjev povzpne na 735.000 dolarjev;

— **1982. leto** — devetmesečna realizacija izkazuje realizacijo proizvodnje v višini 495 milijonov dinarjev in izvoza 177 milijonov, kar predstavlja 164% doseganje devetmesečnega plana ter za 35% presežene letni plan izvoza. Hkrati so prav v tem času na novo zgradili, oz. obnovili naslednje objekte: nov montažni objekt v velikosti 250 m², ki je namenjen pripravi proizvodnje, obnovljene prostore za izdelavo tiskanih vezij in modulnih napajalnikov in obnovljeno lakimico.

Specializiran proizvajalec napajalnih naprav in sistemov

Kljub skromnim začetkom so v Napajalnih v sorazmerno kratkem času prerasli v močnega, specializiranega proizvajalca napajalnih naprav in sistemov, ki se vključujejo v širše sisteme in predstavljajo področje telekomunikacij, računalništva, energetike in avtomatizacije. Medtem ko predstavljajo širokopotrošni izdelki nadvse zanimiv vzporeden proizvodni program. To jim je uspelo z uvajanjem moderne, polprevodniške tehnologije in z intenzivnim razvojnim delom, ki je v celoti plod domačega znanja. Tako so v sorazmerno kratkem času obvladovali najmodernejšo tehnologijo v napajalni tehniki, ki ustreza današnjim tehničnim, ekonomskim in tržnim zahtevam.

Razen tega le-ta zagotavlja komponentilnost za niz profesionalnih naprav kot so:

- tranzistorski visokofrekvenčni stikalni DC/DC pretvorniki
- tranzistorski in tiristorski DS/AC pretvorniki
- tranzistorski in tiristorski eno in večfazni usmerniki
- stabilizatorji izmenične napetosti
- napajalniki za elektrokemične procese itd.

Kot posebno družino so razvili visoko profesionalne miniaturne napajalnike za posebne namene in družino

napajalnih sistemov z uporabo sončnih celic do moči nekaj KW.

Čeprav ti razvojni dosežki niso majhni, predstavljajo šele začetek intenzivnejšega razvojno—raziskovalnega dela, ki mora zagotoviti visoko kakovost in sodobnost Iskrinih izdelkov.

Pozornost tudi industrijskemu oblikovanju

V TOZD TNN se lahko pohvalijo tudi z vrsto pomembnih nagrad in priznanj za obliko njihovih izdelkov, ki so jih prejeli doma in v tujini. Mednje sodijo: pašni aparat Kekec, korektor TV color, usmerniška naprava VD, preskuševalnik AKU—TESTER, polnilnik Ni Cd, AKU klešče, usmerniška naprava UB 80 Si 700 in polnilnik POBI.

Iz slavnostnega govora Jožeta Kneza, podpredsednika RK SZDLS

Kot kolektiv in kot proizvodnja ste stopili v 1962. letu v razvoj Dolenjske, ki se je v poznih petdesetih letih pričela pospešeno vključevati kot nerazvito področje v slovensko in jugoslovansko gospodarstvo. Dvajset let ni dolga doba v razvoju gospodarstva, vendar to je bilo dvajset zelo aktivnih let, v katerih smo spremenili podobo krajev, zaposlitveno strukturo ljudi in ekonomsko moč družbe. V petdesetih letih so bili dolenjski ljudje pretežno še kmetovalci, velike in srednje tovarne so bile šele v nastajanju, tudi delavski razred je šele nastajal z njimi. Danes je naša občina pa tudi bolj oddaljena okolica polno zaposlena, občino štejejo med razvita področja v republiki in poznan je razvoj, ki ga je napravilo Novo mesto. Spoznali pa smo tudi, da ima hiter razvoj tudi svoje meje in, da je eno razviti proizvodnjo in zaposlenost, drugo mnogokrat težje pa je obdržati proizvodnjo in ostati na dirkalni stezi, na kateri se odvija gospodarski tek.

Vaša organizacija združenega dela je s svoje strani oblikovala ta razvoj, prispevala je k razvoju tega kraja in vse družbe. Leta 1962 je bil zgrajen obrat elektromehanike za proizvodnjo usmernikov. Že dve leti kasneje je postal samostojna tovarna in razširila je svoj program na stabilizatorje in pretvornike. Z uresničevanjem ustavnih amandmajev se tovarna konstituira kot temeljna organizacija združenega dela v DO — Avtomatika.

Danes sodi vaša TOZD med uspešnejše TOZD vaše DO in velike družine TOZD, ki se združujejo v SOZD Iskra. Zelo pomembno in omembe vredno pa je dejstvo, da sodite med uspešne izvoznike, še več, da imate prvo mesto v izvozu na konvertibilno področje.

Poznano je, da je izvoz TOZD trdo delo in, da lahko samo najuspešnejši ostajajo v mednarodni konkurenci. Kar 42 % vašega prihodka predstavlja izvoz, to je zelo izrazita ocena vaše sposobnosti.

Prav gotovo predstavlja vaša proizvodnja uspešno kombinacijo dveh najbolj prodornih kvalitit izvozne naravnosti ter sodben in prodoren proizvodni program. Obr-

Produktno vodenje in rast izvoza na konvertibilna tržišča

Izredno hitra rast proizvodnje, ki je tesno vezana na povečanje izvoza, jih je privedla do prostorske stiske. Zato načrtujejo novo investicijo, ki naj bi omogočila normalne delovne pogoje, povečanje proizvodnih zmogljivosti ter s tem ustrezno zadovoljevanje trga — povečanje izvoza na 70% celotne proizvodnje. Eden izmed bistvenih posegov, ki naj bi načrt izvoza omogočili, je uvedba produktnega vodenja. Program napajalnih naprav ima težišče na profesionalni tehniki, kar zahteva kombinacijo tehniških in ekonomskih strokovnjakov. Zato je koordinacija produktne verige poverjena nosilcem v proizvodnji, razvoju in trženju.

Kot kažejo nekateri ugodni rezultati, je bila takšna odločitev pravilna. Š.D.

Slavnostni govornik Jože Knez.

njeni ste k najbolj dinamičnim razvojnim potencialom sposobnosti — k računalništvu, telekomunikacijam, energetiki, procesni industriji in avtomatizaciji industrije. Seveda je vaš program del obsežnejšega in celovitega programa SOZD Iskra, ki je pomemben nosilec slovenskega razvoja.

V zadnjem času mnogo govorimo o potrebi, kako dati večjo veljavo lastnemu znanju. To je priznanje in potreba. Priznanje, ker je treba reči, da smo lastno znanje v preteklosti odpravili. Na stran ga je izrinila enostavnejša pot nakupovanja licenc in patentov in namesto domače proizvodnje, so želi velike dobike in ugled sestavljalnice in pakirnice ter slične oblike preko katerih je mednarodni kapital izrabljaj razvoj in dobrin lačno družbo.

To priznanje pa je tudi rehabilitacija, rehabilitacija tiste poti, ki jo je ubirala Iskra vsekoli — pot lastnega raziskovanja in razvijanja lastnega znanja, čeprav ta pot v preteklosti ni bila vedno dovolj cenjena in priznana.

V tem obdobju je dozorevalo tudi samoupravljanje. Od podrejene oblike odločanja, je postajalo samostojnejše in izvirnejše. Preučati je pričelo oblike soupravljanja in tovarniške ograje ter se pričelo konstituirati v

(Nadaljevanje na 5. strani)

V počastitev jubileja so pripravili tudi razstavo izdelkov.

Priznanja sodelavcem TOZD TNN

Delavci TOZD TNN so se odločili, da ob praznovanju 20—letnice izročijo priznanja in se s tem zahvalijo za delovni prispevek naslednjim dolgoletnim sodelavcem in posameznim organizacijam:

1. Iskra DO Telematika — matična tovarna, iz katere smo izšli in s katero do danes poslovno najtesneje sodelujemo
2. IRET Trst — tovarna, ki je naš največji inozemski partner in kupec naših izdelkov
3. Iskra Commerce DO, ki predstavlja naše okno za svetovni in domači trg
4. Elektronabava — organizacija, ki se uspešno vključuje v nabavno in prodajno področje naše tovarne, dolgoročnemu povezovanju v prid pa je tudi njihova odločitev za skupno vlaganje v razširitev naših proizvodnih zmogljivosti.
5. Iskra TOZD Razvojni inštitut — je vir našega znanja, ki ga vgrajujejo v naprave: priznanje velja tako za strokovnost, kot za tesno sodelovanje
6. Iskra TOZD Trzenje — predstavlja tovarni vhodna in izhodna vrata za naročila in dobavo kupcem naših izdelkov: naše sodelovanje krasijo dobra in sprotna informiranost, ekspeditivnost in zgledno sodelovanje pri poslovnih odločitvah
7. Iskra, TOZD Sistemi — predstavlja organizacijo, prek katere se napajalni sistemi vključujejo v širši pojem avtomatizacije procesov, prometa in industrije nasploh
8. Primat — je naš dolgoletni poslovni partner na področju plasmaja polnilcev za električne vilicarje in paletne vozičke
9. ZJ PTT — ustanova, ki je v 20-letni zgodovini tovarne vezni člen med našo proizvodnjo in poštarnimi organizacijami
10. Skupščina občine Novo mesto — kot soustanoviteljica obrata in kasnejše tovarne ter za aktivno sodelovanje v njenem dosedanem razvoju.
11. Za prispevek pri izgradnji in razvoju tovarne podeljujemo priznanje direktorjem ter: Rome Filipu (posmrtno), Marjanu Vrabcu, Stanetu Čarman, Marjanu Henigman, Milanu Korčetu, Marjanu Reclju.
12. Za povežovanje in razvoj tovarne v okviru DO Avtomatika Stanetu Preskarju, predsedniku KPO delovne organizacije
13. Za uspešno poslovno sodelovanje in povežovanje v izvozu — Vladimiru Spracanu
14. Za prispevek pri razvoju lastnega znanja pri proizvodnji naših izdelkov — Jožetu Puklu in Matiji Seligerju
15. Za povežovanje napajalnih sistemov v telekomunikacijske sisteme in v organizacije PTT — Dragu Kovaču in Ranku Gorjanu
16. Za uspešno inovacijsko pot od zasnove, razvoja do vpeljave v proizvodnjo — Stanetu Romihu, Zmagu Lavrišu, Milanu Zupančiču, Jožetu Vidicu in Cirilu Modicu
17. Za uspešno oblikovanje izdelkov, ki so v proizvodnem programu: Marjanu Gnamušu in Janezu Smrdelju

Poslovni organ TOZD Ivo Longar in predsednik delavskega sveta Drago Žebert sta podelila priznanja tudi naslednjim jubilarom TOZD:

za 10 let dela: Ani Hodnik, Ani Kacin, Miranu Urekarju, Pavli Vidrih, Zdenki Ferfolja, Milanu Rožmanu, Jožetu Somraku, Jeleni Pestič, Jožetu Pangerju, Ani Matič.

Za 20 let dela: Ivanu Zajcu, Tončki Cvelbal, Rafaelu Pajku, Petru Mihaliču, Pavlu Koširju, Jožici Kolenc, Jožetu Potokarju, Alojzu Pavlenču, Mariji Špendal, Jožetu Surdi, Alojzu Košmerlju, Vinku Udoviču, Slavku Mihaliču, Karlu Kolencu, Avgustu Lužarju, Stanetu Nahtigalu, Slavku Kovačiču, Antonu Cvelbalju, Zorku Šuštaršiču.

Brzjavka predsedstvu SRS in CK ZKS

Delavci Iskre, zbrani na slovesnosti ob 20. obletnici tovarne Napajalnih naprav v Novem mestu, vam pošljamo borbene delavske pozdrave in najboljše želje za uspešno delo. Ponosismo na svojo 20-letno prehojeno pot in na rezultate, ki jih dosegamo.

Trdno smo odločeni, da bomo tudi v bodoče vztrajno in dosledno izpolnjevali našo najpomembnejšo nalogo — gospodarsko stabilizacijo in se s preurejenimi zmogljivostmi še učinkoviteje vključevali v mednarodno delitev dela. Sporočamo, da smo letošnji načrt izvoza prekoračili že v devetih mesecih za 35%.

Naše odnose bomo še naprej gradili na samoupravnih temeljih, pri čemer nam bo ustvarjal eno delo tovarišev: Tita in Kardelja ter resolucije letošnjih kongresov.

Delavci ISKRE
Tovarne Napajalnih naprav

Mikroračunalniški sistem v funkciji organizacije maloserijske proizvodnje

V TOZD Naprave za energetiko proizvajamo zelo kompleksne in tehnološko — tehnično zahtevne, programsko usmerjene naprave, kot so: TI—30/11, TI—30 E, MIN—30, MSKE, itd. Pri tehnološko tako zahtevnih napravah sta planiranje in priprava proizvodnje zahtevni nalogi, ki sta v današnjih, vse ostrejših gospodarskih razmerah še posebej pomembni. Te misli so vodile skupino strokovnjakov TOZD Naprave za energetiko, da si zastavijo, kot temeljno strateško nalogo razviti in aplicirati sodoben sistem za potrebe planiranja in priprave proizvodnje.

- Značilnosti sistema so:
- količinsko in časovno planiranje proizvodnje in proizvodnih stroškov
  - terminsko planiranje poteka proizvodnje
  - planiranje zasedenosti proizvodnih zmogljivosti

- določitev poteka skladiščenja in lansiranja reprodukcijskega materiala in podsestavov v proizvodni proces
- načrtovanje izdajanja reprodukcijskega materiala, sklopov za različne naprave
- terminsko določanje potrebnega deviznega in dinarskega pokritja za realizacijo zastavljenih planov

Slavnostnega govora Alojza Kneza, podpredsednika ZRSK SZDLS

(Nadaljevanje s 4. strani)

Proizvodni odnos, ki je dobil svojo pot v ustavi in zakonu o združenem delu. Lanko rečemo, pospešen razvoj materialne sil družbe je spremljal in pospeševal razvoj samoupravnih odnosov in obratno. To nam zaradi tega, ker danes v razmerah, ki naše hitenje ustavlja, poizkušajo nekateri vnašati dvom v to pot in sedanje razmere. Nedobrovoljni kritiki pripisujejo ravno obtoženi delavcem sedanje težave. To seveda ni res. Naše hitenje se je ustavilo ob prejem številu ovir. O eni o njih sem že govoril, to je o neenakomernem razvoju proizvodnje in znanja.

V najbolj poenostavljeni obliki pa bi bilo tako dejal, da so sedanje razmere posledica neupoštevanja rdečih luči, ki so se v drugi polovici 70 let prižgale na semaforjih svetlobe in naše ekonomije. Z razvojem energetsko, surovinsko in ekološko krizo, ki se je najavila v tem obdobju je pričel proces zaviranja rasti v svetovnem merilu. Takrat se je najavil konec tistega namiznega življenja, ki je trošil vedno več, tudi ne potrebnega, ter s tem ropal naravna bogastva in delo sveta.

Mi smo kot rečeno opozorila spregledali, naše razvojne ambicije, ki nam jih lastna proizvodnja blaga in dohodka ni mogla zagotoviti, smo pričeli zagotavljati z zadolženjem. Naši kreditorji so imeli pri tem pravdo, saj so s kreditom prodajali tudi tujemu, ki ga bi drugače težko prodajali.

V tem obdobju ni nikakršne povezave s samoupravljanjem. Za krmili vozil, ki so vozila preko rdečih luči niso sedeli delavci — samoupravljavci. Čeprav so se delavci med pripravljali na svojo odločilno vlogo v družbi, takrat te vloge še niso mogli pa tudi niso urediti. To je namreč vloga obvladovanja celokupnega reprodukcijskega procesa družbe. Z razmerami ni krmilil gospodarjen in združen samoupravljalec, oblikovati so jih nosilci velikih potrošnih ambicij: investicije, za skupno in splošno pa tudi za osebno potrošnjo.

Ce pa že govorim o prisposodobah, pa me tako tudi v prisposodbi vprašate, kje so bili inženirski, ki bi morali usmerjati vožnjo na potrošnih ekonomskih poti. Bili so na mestu, vendar pogosto brez moči pred euforijo inženirskih in vedno novih želja za trošenjem. Subjektivne sile družbe so že zgodaj opozorile na te pojave in tudi prešle v ofenzivno pot. Že od leta 1979 vodimo borbo za stabilizacijo in za obvladovanje potrošnje našega razsipanja in nemarščine. V zadnjih štirih letih je bilo mnogo rečenega in mnogo tudi storjenega. To nam sicer še ni prineslo radikalnih sprememb, vendar krmo smo prav gotovo obrnili v drugo smer.

Naša prva aktivnost je bila naravnana k zmanjšanju vseh vrst porabe tako, da pričnemo živeti v okviru realnih možnosti. V novejši smo močno omejili investicijsko porabo in v nekaterih obdobjih tudi osebno potrošnjo. V teh letih se je povečala akumulacijska sposobnost združenega dela. Slabši so bili naši rezultati pri omejevanju skupne in splošne porabe in pri omejevanju potrošnje.

V drugi fazi smo vso aktivnost usmerili k pospeševanju izvoza. Dali smo mu prioritarno mesto v naši gospodarski politiki. Imeli smo tudi rezultat, saj beležimo lansko leto le

minimalen plačilni primanjkljaj. Tega rezultata letos ne bomo ponovili, ker se je poslabšala mednarodna konkurenca. To pa pomeni, da vse težje izvažamo. Na nas pa pritiskajo tudi povečane obresti za naše dolgove.

Ce sklenem mojo misel, bi želel poudariti, da naša bitka z neustreznimi gospodarskimi gibanji traja že precej časa. V tem procesu smo zavrl prenekatero negativno tendenco, vendar vsega nismo uspeli storiti, ker nas ovirajo tako domači kot zunanji dejavniki. V takih razmerah za kritiko uspešnosti neke politike rabimo druga merila — mi ne moremo povrniti lažnega blagostanja preteklosti, ki je slonelo na dolgovih, mi lahko sedaj s težavo ohranimo gospodarsko aktivnost, zaposlenost in omejeni družbeni standard delovnih ljudi.

Kar se prvih dveh vidikov tiče smo bili uspešni, čeprav pogosto tudi v škodo produktivnosti. Prav gotovo pa nismo mogli ohraniti standarda, saj je treba odšteti od tega kar proizvedemo vse, kar moramo vrniti tistim, ki so nam prej posojali blago in denar.

V tej povezavi je tudi gledati na čas, ki ga rabimo za stabilizacijo. Naravno je, da smo neučakani. Pripombe, da smo samoupravno zelo počasni pri usklajevanju, so tudi resnične. Zato se nudijo, pa tudi spremljajo ukrepi administrativnega kova in bližnjice mimo samoupravljanja. Vendar pri tem je treba vedeti, da se gre za dva popolnoma nasprotna procesa: nudijo se nam modeli iz orožarne vladanja in odločanja v imenu delavcev. To je seveda popolno nasprotje samoupravljanja, ki je odločanje delavcev samih o pogojih in rezultatih svojega dela.

Troje temeljnih nalog in izhodov vidimo za to pot: napraviti samoupravljanje učinkovito, uveljaviti delo kot temeljno vrednoto družbe ter integrirati, to je združiti delo. Ni nobenega objektivnega razloga, da to ne bi bilo mogoče.

Kateri delavec lahko terja več kot je proizvedel in zakaj ne bi proizvedel več, če bo dobil tudi sam od tega več?

Ta enostavna zveza pa nam v praksi ne deluje učinkovito, iskrikljena je delitev po delu in rezultatih dela, izkrikljena so tudi pogoji, v katerih delavec pridobiva dohodke, nekateri administrativno, drugi zaradi monopolov na trgu in zaradi inflacije.

Velikih družbenih razsežnosti izven njega seveda posamičen delavec, ali TOZD prav gotovo ne more obvladati sam. Lahko pa to napravi združen. Združene morajo biti njegove roke, noge in glava ali drugače proizvodni delavec, organizator in strokovnjak. Združeni pa morajo biti tudi proizvajalci surovin in njihovi predelovalci. Prvo združitve imenujemo svobodno menjavo dela, drugo dohodkovne odnose.

V naravi razvoja je, da človek ne dobiva ničesar zastonj, vse je potrebno ustvariti z delom; tudi te nove odnose. Ravno pri ustvarjanju teh odnosov pa se upirajo vse tiste sile, ki jim logika dela ni po volji, ker so živel dosedaj od dela drugih. Vse naše sedanje zadeve lahko v končni konsekvenci razložimo z nasprotjem med delom in nedelom.

Zatorej naj sklenem svoj govor z znanim starim geslom: »Dajmo delu čast in oblast!« Združimo delavce v borbi za razvoj samoupravnih socialističnih odnosov.

— določitev dinamike spremljanja vseh ekonomskih parametrov gospodarjenja TOZD

— računanje proizvodnih cen.

Skupina strokovnjakov se je zavedla, da obstajajo računalniški sistemi ter programski paketi, ki so že razviti v te namene. Moramo pa se zavedati, da so to dragi sistemi z veliko zmogljivostjo shranjevanja in obdelave podatkov. Taki sistemi ustrezajo za večje industrijske komplekse. Zahtevajo velika začetna vlaganja, z relativno dolgo dobo uvajanja. Specifičnosti, pomembne za maloserijsko proizvodnjo našega tipa, s takimi rešitvami ne bi kvalitetno zajeli.

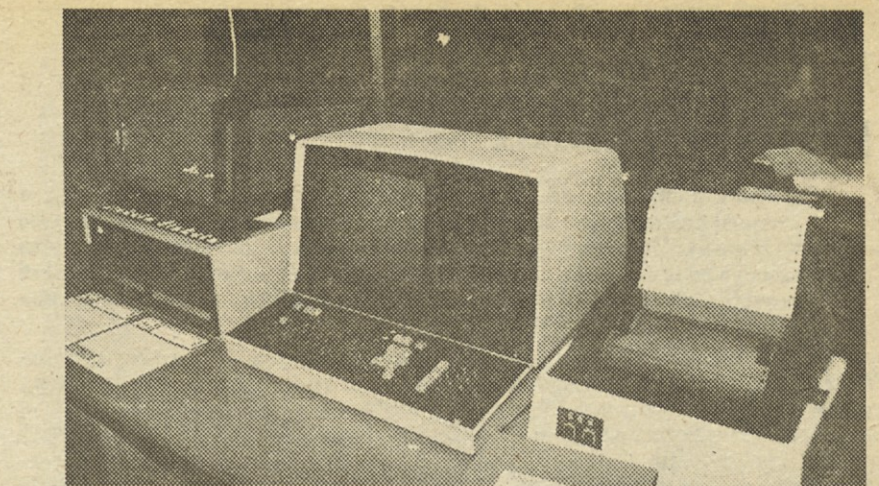
Postavljeni pred to dejstvo smo se odločili realizirati majhen sistem za planiranje in vodenje proizvodnega procesa na osnovi domačega mikroračunalnika ISKRA DATA ID 1680. S posameznimi predelavami obstoječe aparature opreme, razvojem 80 in 132 kolonskega pisalnika ter z izdelavo programskih modulov, ki obvladajo obdelavo podatkov vseh faz planiranja in vodenja proizvodnje, smo razvili sistem z naslednjimi karakteristikami:

- nizka nabavna cena
- kratek čas uvajanja v eksploatacijo

— zmogljivosti shranjevanja in obdelave podatkov so ustrezne za maloserijsko proizvodnjo

— velika fleksibilnost, možnost prilagajanja posebnostim maloserijske proizvodnje (decentraliziran način planiranja in vodenje maloserijske proizvodnje)

Značilnost velikoserijske proizvodnje je planiranje za daljše obdobje. Plan se zelo malo spreminja v času nje-

govega izvajanja. Govorimo samo o povečanju ali zmanjšanju plana, ne pa o njegovem vsebinskem spreminjanju.

Za uspešno vodenje maloserijske proizvodnje je poleg grobega dolgoročnega plana potrebno imeti zgrajen mehanizem za uspešno prilagajanje trenutnim potrebam trga. Tu ne govorimo več samo o povečanju, ali zmanjšanju plana, pač pa o vsebinskem spreminjanju plana. Tak način poslovanja zahteva zelo močan režijski aparat, ki bo obdelal veliko število spreminjajočih se podatkov. Ti podatki morajo biti ažurno obdelani in vsak trenutek na razpolago. Mikroračunalniški informacijski sistem že leto dni služi za potrebe planiranja in vodenja maloserijske proizvodnje programsko usmerjenih naprav: TI—30/11, TI—30 E, MIN—30, MSKE, ki jih proizvajata TOZD Naprave za energetiko.

Sistem je pripomogel k velikim ekonomskim prihrankom v naši TOZD:

1. devizna sredstva za nakup računalniške in programske opreme
  2. kadrovska zasedba je manjša za:
    - dva planerja elementov
    - dva planerja podsestavov
    - dva planerja naprav
    - enega glavnega planerja
    - enega ekonomista
  3. racionalizacija v prostorski površini je cca 80 m²
  4. obstoječi sistem potrebuje cca 6m²)
  5. kopičenje nekurantnega materiala je praktično povsem odpravljeno
  6. sistem ima veliko tržno perspektivo
- Mikroračunalniški informacijski sistem so začele uvajati tudi ostale temeljne organizacije v DO Avtomatika in izven nje. Sistem je vključen v prodajo in prenos znanja za proizvodnjo programsko usmerjenih naprav ter predstavlja enega od prvih primerov izvoza znanja v SOZD Iskra.

Safet Medjedović

Vzpodbudna predstavitev programa DO Kibernetika

V prostorih PPC Gorenjski sejem v Savskem logu v Kranju je bila v tem tednu odprta zanimiva razstava o programu DO Iskra Kibernetika—Strokovno pripravljene predstavitve proizvodnje in načrtov te največje delovne organizacije v SOZD Iskra v takem obsegu in s tako učinkovitim pristopom doslej nismo bili vajeni — Razstavljene eksponate so si ogledali številni Iskraši: od udeležencev tradicionalne zunanje-trgovinske konference do predstavnikov Iskrinih filij, predstavnikov drugih delovnih organizacij in SOZD Iskra, naših delavcev, ki delajo na področju prodaje in izvoza, učencev ŠC Iskra, študentov iz dežel v razvoju in njihovih predavateljev s Fakultete za elektrotehniko in Ljubljani, projektantov ter predstavnikov družbenega in političnega življenja občin, v katerih so tovarne Iskre Kibernetike.

DO Iskra Kibernetika je naslednica Iskre — tovarne za elektrotehniko in finomehaniko Kranj, ki je bila ustanovljena 8. marca 1946. Z reorganizacijo kranjske Iskre so se tovarne s področja merilno-regulacijske in stikalne tehnike združile v novo DO Iskra Kibernetika.

sodobno tehnologijo ter inženiringe.

Minula reorganizacija kranjske Iskre ni minila brez večjih pretresov, ki so jih občutili tudi delavci Kibernetike. V tej DO se ta proces kljub notranjim težavam, nekaj jih je, in zunanjim ukrepom uspešno nadaljuje. DO sestavlja 11 TOZD, od teh je šest temeljnih

sedež v Kranju, Tovarni instrumentov in mehanizmov sta v radovljiški občini, Vega pa v Ljubljani.

Program Iskre Kibernetike obsega predvsem proizvodnjo števec električnih aparatov in naprav, številnih mehanizmov in urnih mehanizmov, laboratorijske opreme, tehnološko-proizvodne opreme in spremljajočih dejavnosti za potrebe Kibernetike, Telematike in Električnih orodij.

Velika vlaganja v razvojno in raziskovalno dejavnost v Kibernetiki omogočajo uresničevanje razvojnih načrtov. Večina proizvodnje Iskre Kibernetike temelji na lastnem znanju. Pri snovanju novih izdelkov pa inženirji, tehniki in visoko specializirani strokovnjaki že vrsto let uspešno sodelujejo z univerzami in drugimi zunanji strokovnimi institucijami doma in v tujini. Lastno znanje tako dopolnjujejo z najsodobnejšimi dosežki moderne tehnike.

Zato se Kibernetika z znanstvenotehničnim sodelovanjem in kooperacijami intenzivno vključuje v mednarodno delitev dela. Sodelovanje s priznanimi proizvajalci doma in v svetu Kibernetiki omogoča specializacijo proizvodnje v tradicionalnih, novih in dopolnilnih programih.

Bodoča usmeritev Iskre Kibernetike je zasnovana predvsem na proizvodnji mikroračunalniških sistemov, elektroničnim proizvodov, uporabi sodobnih tehnologij in projektiranju ter izvedbi sistemov in inženiringov Strateške smeri razvoja in proizvodnje so: kibernetični sistemi, profesionalni elektronski in elektromehanski elementi, sestavine računalniških sistemov, raziskave in razvoj novih metod, zaznavanja, prenosa, obdelave, krmiljenja in reguliranja ter izhodnih enot na osnovi kibernetičnih principov, mikroelektronika, varstvo okolja in zdravja, alternativni viri in racionalizacija porabe energije, sodobne obdelovalne tehnologije idr.

Alojz Boc

Z otvoritve razstave.

S svojstvenim pristopom in zelo izčrpnim ter nazornim prikazom proizvodnega programa je vodstvo do Iskra Kibernetika skušalo seznaniti širšo Iskrino skupnost in okolje, v katero je Kibernetika vpeta. Prikaz je dal objektivno sliko o dosedanjih prizadevanjih in iskanjih strokovnjakov tega kolektiva ter načrte in razvojne usmeritve za prihodnja leta ko se bo ta 4.800-članski kolektiv vedno bolj usmerjal v izvoz in osvajal

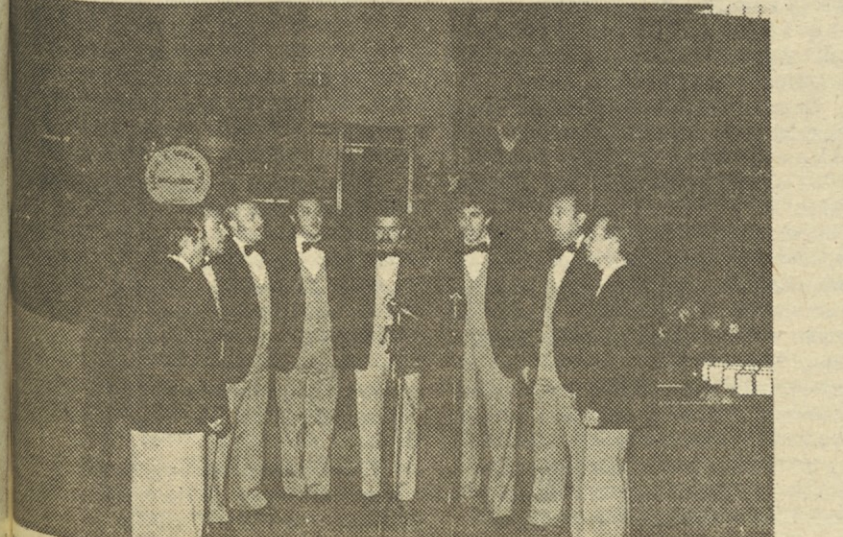
organizacij skupnega pomena, ki zadovoljujejo tudi potrebe Telematike in Električnih orodij. Osem TOZD ima

Prizor, kakršnega prikazuje naš gornji posnetek je lahko videti pogostokrat v novogoriški Iskri — Avtoelektriki. Ta delovna organizacija je namreč izredno zanimiva za učence poklicnih, srednjih in drugih šol, ne samo iz Nove Gorice, marveč iz širšega slovenskega prostora. Prvo delovno soboto v novembru, smo ponovno zabeležili obisk dveh skupin učencev. S proizvodnim programom in organiziranostjo so se seznanili učenci za zdravstvo in družboslovje (dve skupini) ter dva razreda tehničnega šolskega centra iz Nove Gorice — kovinarske stroke. V strokovni organizaciji referente za kadre v Avtoelektriki Milenke Konjedic, so učence popeljali skozi proizvodne prostore v Šempetru Boris Brezigar, Vladimir Fornazarič, Renato Koglot in Ivan Lestan niso znali povedati, da so se učenci, posebej s poklicne šole zelo zanimali za delo in samoupravno organiziranost Iskre, postavili so mnogo vprašanj in tako pokazali živo zanimanje za povezovanje teoretičnega s praktičnim delom.

OBVESTILO

OBVEŠČAMO VSE DELAVCE ISKRE KIBERNETIKE, DA BO RAZSTAVA PROIZVODNO—PRODAJNEGA PROGRAMA KIBERNETIKE V POSLOVNO-PRIREDITVENEM CENTRU »GORENJSKI SEJEM« OD PRTA ZA VSE DELAVCE V ČETRTEK, 11. 11. 1982 OD 13. DO 18. IN V PETEK 12. 11. 1982 OD 9. DO 14. ISKRA KIBERNETIKA KRANJ

na proslavi je pel Dolenjski oktet.

Priprave na konferenco v polnem teku

Pomanjkanje bencina, ali nepriljučna popotovanja z javnimi sredstvi so (menda) botrovala ne najboljši udeležbi na sestanku koordinacijskega sveta mladine SOZD Iskra, ki je bil v Ljubljani v petek, 5. novembra. Nepopolna zasedba pa le ni okrnila aktualnosti dnevnega reda sestanka, ki je bil v celoti posvečen pripravam na bližnjo volilno programsko konferenco Iskrine mladinske organizacije.

Prvi in najvažnejši odgovor, sklenjen na tem sestanku, je bil pravzaprav povezan s krajem konference. Prvotno dogovorjenemu Poreču so se bili mladi prisiljeni odpovedati, kajti hotel Delfin, kjer naj bi konferenca bila, je zaradi obnovitvenih del zaprt. Tako je bil na petkovem sestanku po obsežni diskusiji slednjič določen nekoliko manj »atraktivni« Bled, točneje blejski hotel Svoboda.

Tam se bodo torej udeleženci volilno programske konference — dobrih sto po številu — zbrali 13. decembra, nekateri pa morda že dan prej, v petek. Program bo podoben, kot smo jih bili vajeni na dosedanjih konferencah.

Komisija za informiranje pri koordinacijskem svetu ZSMS SOZD Iskra naj bi pripravila spremljajoči informativni bilten s poročili o delu posameznih koordinacijskih svetov DO pa seveda z osrednjim poročilom z ravni sestavljene organizacije. Tu bi veljalo opomniti »pozabljive« predsednike iz posameznih delovnih organizacij, da svojih dolžnosti še niso izpolnili, saj še niso napisali poročila o delu — vsaj oddali jih še niso.

Tako bo delo konference lahko bolj učinkovito, saj bodo posamezni govorniki govorili le o najaktualnejši problematiki. S tem bi se izognili dolgočeznim naštevanjem, aktivnosti, ki s perspektivnim mladinskim delovanjem nimajo dosti skupnega.

Na petkovem sestanku pa je stekla beseda tudi o kadrovskih vprašanjih. V primerjavi s prejšnjim sestankom je bil tokrat storjen korak naprej, saj je bilo moč pripraviti dokončen — kolikor je pred konferenco pripravljen predlog že

lahko dokončen — predlog za novo vodstvo koordinacijskega sveta ZSMS SOZD Iskra. Nova predsednica naj bi tako postala JANJA ZLEBNIK iz DO Telematika, zaradi kontinuitete in nasploh lažjega prehoda delovanja iz enega v drugi mandat pa naj bi dosedanja predsednik IZTOK URBANC opravljal dolžnosti sekretarja koordinacijskega sveta.

Sestavljen je bil tudi predlog za izvolitev novega nadzornega odbora. Sestavljali naj bi ga DRAGO KUŽNIK (Invest servis), KOVILJKA SVILAR (ISEZ) in MARIJA KLINAR (Telematika). Delovno predsedstvo konference naj bi sestavljali poleg novega predsednika (predsednice) še dosedanja predsednik KS IZTOK URBANC in JOŽICA ZUPANČIČ (Semič), zapisničarica pa bo MARIJA KLINAR (Telematika). Predsednik volilno verifikacijske komisije bo JOŽE KAMBIČ iz Semiča, ki bo člane poiskal kar med delegati konference.

Pred decembrsko menjavo funkcij in programov na Bledu bo predvidoma še en sestanek koordinacijskega sveta, kjer naj bi bile obelodanjene tudi ostale podrobnosti o vsebini dela; predvsem naslovi referatov, ki jih bodo pripravili v posameznih delovnih organizacijah. Že danes pa lahko napovemo (skoraj z gotovostjo) nekaj gostov: vabljeni bodo predsednik KPO SOZD Iskra Anton Stipančič, predsednik delavskega sveta SOZD Jože Čebela, predsednik Iskrinega sindikata Janez Kern in predsednik borčevske organizacije Tone Orožim.

Stane Fleischman

V Keramiko več znanja in sodobne tehnologije

Vižmarska TOZD Keramika vse bolj vlaga v to delikatno proizvodnjo sodobno znanje in uzvaja tudi nove tehnologije dela. Prav zto ima močan tim razvojnih sodelavcev in tudi tehnologije iščejo možnosti za posodabljanje proizvodnje, ali bolje rečeno tako tehnološko opremo, ki bo zagotovila z avtomatizacijo visoko produktivnost.

Predvsem hočejo doseči najvišjo kvaliteto raven. Doslej so delali zgolj na načelu ekstrudiranja. To je klasična metoda mokrega mešanja surovin. To potem v pečeh žgejo, žgajo in vrtajo. To je zamotan, zahteven in zamuden proces. Zdaj pa vse bolj iščejo možnosti za novo tehnologijo suhega tiskanja. Ta drugi način je sicer zahteven, zato pa tehnološko in ekonomsko bolj zanimiv.

Pa tudi ekstrudiranja ne bodo opustili. Z novimi načini po tem postopku so se lotili ekstrudiranja folije za kondenzatorje in hibride in dosegli so kar revolucionaren napredek v ekonomiki proizvodnje. Imajo pa tudi nove načrte, zlasti ob velikem zanimanju tujih kupcev za keramično folijo. Imajo možnost v kratkem izvoziti 9 milijonov kosov izdelkov iz ekstrudirane folije. Tak visok direktan izvoz je seveda enkratna priložnost, ki bi bila koristna tudi za bodoči izvoz.

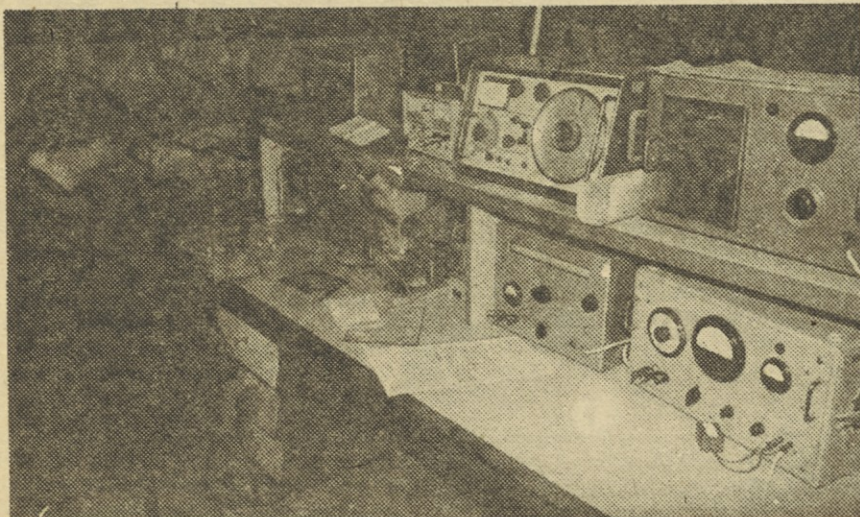
Doslej so po večini izdelovali nosilce zlasti za upore in kondenzatorje. Postopek je bil tak, da so z »vlečenjem« (ekstrudiranjem) izoblikovali in s toplotno obdelavo izdelali trdo keramično palico, ki so jo potem razžgali in v okrogle dele vrtali luknje. To je bil že

njihov »železni« program. Ob prehodu na ekstrudiranje (vlečenje) keramične folije, ki jo potem razžgajo na narečene ploščice, pa prehajajo tudi kvaliteto na višjo raven — na profesionalno in visoko kakovostno keramiko. To rabijo za izdelavo ploščic za hibridna vezja in mikrovezja.

Z zagnanostjo skušajo zagotoviti to zahtevano najvišjo kakovost, ki jo morajo zagotoviti domačim kupcem in za izvoz. V ta namen so se povezali tudi z institucijami zunaj Iskre.

Poleg tega so navezali strokovno sodelovanje tudi s kitajskimi proizvajalci elektronske keramike. V kratkem bo prišel v Keramiko kitajski strokovnjak, ki bo po dogovoru o sodelovanju na področju razvoja in raziskav prenesel v Slovenijo kitajske izkušnje. Naj se spomnimo, da ima Kitajska nekaj tisočletno tradicijo v proizvodnji najkakovostnejšega porcelana in keramike. Poleg tega imajo kitajski proizvajalci dobro vpeljeno tehnologijo elektronske keramike in nekaj teh izkušenj bodo posredovali tudi strokovnjakom v Keramiki.

Že doma v Iskri imamo nekaj programov, za katere bi rabili te ploščice, izdelane po postopku ekstrudiranja folije. Ta program bodo realizirali prek inovacij Keramike, Hibridov in drugih, zlati za izdelavo čip — uporov. Seveda bodo za to potrebovali specialno opremo, ki jo že naročajo pri domačih proizvajalcih, nekaj malega pa iz uvoza. Pri tem podvigu tehnologijo proizvodnje v glavnem že obvladajo, — profesionalno raven kakovosti in zanesljivosti.

V končni kontroli VF Keramike, pri delu Angelca Hren.

Dohodkovni odnosi so osnova za medsebojno povezavo v DO

V četrtek, 28.10. je bila v prostorih Centra sistemov za avtomatizacijo problemska konferenca ZK DO Avtomatika na temo — Dohodkovni odnosi v delovni organizaciji. Konference se je udeležilo prek 50 delavcev 6 delegatov osnovnih organizacij ZK temeljnih organizacij in delovne skupnosti ter gostje: Pavle Gantar, pomočnik predsednika KPO SOZD Iskra, Zoran Polič, član KPO SOZD Iskra za področje ekonomike in plan in Boris Zajc, izvršni sekretar za družbeno-ekonomske odnose pri občinskem komiteju ZK Ljubljana — Šiška.

Gradivo, ki ga je pripravila delovna skupina in ga predhodno posredovala osnovnim organizacijam v obravnavo, je zajemalo poglavja o:

— ustvarjanju in razporejanju skupnega prihodka

— združevanju dela in sredstev na osnovi udeležbe na skupnem dohodku

— uresničevanje svobodne menjave dela za dejavnost TOZD Trženje

— uresničevanje svobodne menjave dela za dejavnost TOZD Razvojni inštitut

— in uresničevanje svobodne menjave dela za dejavnost DSSZ.

V vsebinski zasnovi je bilo gradivo konkretizirano le do določene mere in to z namenom, da bi problemska konferenca prispevala h dokončnemu oblikovanju sklepov, ki naj bi izhajali iz političnega poenotenja interesov vseh subjektov Avtomatike. Vendar pa so že pripombe na prvi osnutek gradiva pokazale da so si stališča v TOZD nasprotujoča in, da še vedno nimamo enotnih predstav o tem kaj so to dohodkovni odnosi. Iz tega izhaja tudi del odgovora na vprašanje, zakaj se dohodkovni odnosi v fazi pridobivanja skupnega prihodka prepočasno uveljavljajo, čeprav lahko po drugi strani trdijo, da imamo institucionalno dohodkovne odnose, oz. samoupravne akte, ki urejajo njihovo uveljavljanje na osnovi svobodne menjave dela, sorazmerno dobro urejene. Drugi zaviralni moment vidijo delegati, kot je bilo razvidno iz razprave, v zaprtosti TOZD, v »neodkritih kartah«, ko gre za vprašanje skupnega dogovarjanja.

»Naloga današnjega zbora komunistov Avtomatike ni v tem, da poda strokovne predloge in rešitve,« je poudaril Boris Zajc, »pač pa v tem, da se kljub pluralizmu samoupravnih odnosov poenotite in usmerite članstvo v ustvarjanje takšnih razmer, ki naj omogočijo, da bodo delavci v TOZD na osnovi dohodkovnega povezovanja in združevanja dela in sredstev samoupravno usklajevali svoje interese.«

Topa pomeni, ustvariti večjo mero zaupanja, odprtosti in skupnih interesov. Ali, kot je v nadaljevanju poudaril Pavle Gantar, da pomenijo dohodkovni odnosi osnovo za integracijsko povezavo v delovni organizaciji. Če navežemo njegovo izvajanje, moramo poudariti, da so dohodkovni odnosi tesno povezani s samoupravno organiziranostjo temeljnih, delovnih in sestavlj-

----

Drugi važen izdelek, po katerem je v Jugoslaviji vse več povpraševanja pa je keramika za mikrovezja. Za tovrstne izdelke se kopičijo naročila iz Ei Niš, iz naše Iskrine mikroelektronike in od drugod. V Keramiki pravijo, da teh 10 milijonov kosov, ki jih trenutno rabijo v jugoslovanski mikroelektroniki, morajo izdelati, ne glede na tehnično opremo.

Vedeti moramo namreč, da je TOZD Keramika v Vižmarjih edini jugoslovanski specializiran proizvajalec elektronske keramike. Zato je večina naše elektronske industrije vezane na tega edinega domačega proizvajalca keramičnih polizdelkov. Druga alternativna možnost je še uvoz, kako pa je s tem pa vemo. Zato lahko rečemo, da je skoraj vsa proizvodnja Keramike pravzaprav nadomestilo uvoza.

Zato je keramika bistvenega pomena za vso jugoslovansko industrijo elektronske. To še zlasti velja za nove, sodobne programe hibridne tehnike in mikroelektronike. Tak status je zaradi povpraševanja sicer ugoden, vendar po drugi strani zelo obvezujoč, saj je Keramika dolžna tako posodobiti svoj program, da bo kos vsem profesionalnim zahtevam kupcev, oz. proizvajalcem elektronske na domačem trgu in za izvoz.

So pa že blizu realizacije novih programov, saj je inovacija za suho stiskanje keramike odobrena pri republiških organih. Imajo že naročeno potrebno opremo in upajo, da bo delo kmalu steklo v neposredni proizvodnji.

Ob nabavi nove opreme pa se pred kolektiv Keramike postavlja spet staro vprašanje potrebnega ustreznega prostora. Spet prihaja na dan vprašanje novogradnje ustreznih proizvodnih prostorov. To pa je že novo vprašanje, ki sodi pod drug naslov. F.Kotar

nih organizacij, kar je bila tudi osrednja tema 3. seje predsedstva ZK Slovenije.

Dolžnost nas vseh, predvsem pa komunistov je, da v gospodarskem položaju v kakršnem smo se znašli in, ki nas je pripeljal na razmišljanje, da se na nekaterih področjih Zakona o združenem delu nismo točno uveljavljali, da sedanjega prakso korigiramo. Pri tem naj vsak pri sebi, v TOZD, DO in SOZD pogleda, kakšna je njegova samoupravna organiziranost, kje so pomanjkljivosti, kakšen je naš odnos do razvoja posameznih programov, kakšni so odnosi med TOZD in DSSZ ter TOZD skupnega pomena. To so namreč ena izmed osnovnih stališč, ki dajejo poudarek uveljavljanju dohodkovnih odnosov in kompleksnosti delovne organizacije.

Iz montaže naprav za radijske zveze.

DO ELEKTROZVEZE

Kako v naslednjem letu?

Večji del izgub v DO Elektrozveze je povzročilo pomanjkanje repromateriala, oz. konvertibilnih deviz zanj. Zato je zagotavljanje slednjih ter s tem povezano pokrivanje uvoza z izvozom tisti pokazatelj, ki najbolj nazorno kaže možnost nemotenega poslovanja. Prav na tem področju pa DO Elektrozveze dosega ugodne premike, saj se delež uvoženega materiala v njihovih proizvodih zmanjšuje od 23% l. 1981, 22% l. 1982 na 17% prihodnje leto. Po drugi strani se delež izvoza proizvodnje povečuje: 13% v letu 1981, 23% letos in po predvidevanjih na 37% v letu 1983.

Pri vsem tem se konvertibilni izvoz povečuje celo hitreje od izvoza na klirinško področje.

Po besedah člana KPO za gospodarjenje Metoda Kačiča, predvidevajo naslednje poslovne rezultate v letu 1983:

— celotni prihodek DO	1.690 milijonov dinarjev
— čisti dohodek DO	556
— osebni dohodki	400
— poslovni sklad	89
— rezervni sklad	22
— stanovanjski in SSP	45

Izvoz na konvertibilno področje naj bi uresničili v višini 6.135.000 dolarjev, skupno, s klirinškim izvozom pa na 13.538.000 dolarjev. Omenimo naj še zelo pomemben podatek, da bodo uvozne potrebe DO s konvertibilnega področja v višini 4.800.000 dolarjev, uvozne možnosti pa na isti ravni, seveda ob realizaciji izvoznega načrta.

Veliko pozornost bomo v DO Elektrozveze posvetili izvajanju sanacijskega načrta. V tem smislu si najprej oglejmo končane naloge in uspešno tekoče naloge:

— zaključen je postopek za odobritev investicijskega programa v skupni vrednosti 559.822.000 din. Izvedba te investicije do konca leta 1983 bo omogočila rekonstrukcijo proizvodnih prostorov na lokaciji Stegne ter obnovitev tehnološke opreme v vseh delih proizvodnega procesa.

Ta investicija odločilno izboljšuje pogoje dela in pogojuje realizacijo sklenjenih dobav izdelkov v obdobju 1984—1989 v vrednosti 6,8 milijarde din;

— uspešno je zaključen razvoj prototipne serije ene izmed naprav za namenskega kupca je predviden za konec leta 1982, s čimer je zmanjšana možnost za uveljavljanje dodatnih stroškov razvoja;

— nismo uspeli zagotoviti financiranja priprav proizvodnje za izvoz (za konec leta 1982 in začetek leta 1983), kar bo negativno vplivalo na izpolnitev plana izvoza že v letošnjem letu — predvsem velja to za TOZD TTS;

— naraščajo zaloge repromateriala in proizvodnje, kar je posledica nekompletnih dobav uvoznega repromateriala in neuspelih akcij za preložitve nabave na domačem trgu;

— nekatere skupine delavcev (iz TOZD) ne sprejemajo reorganizacije. Po nepotrebnem in v škodo ostalih nalog se s tem težišča izvajanja sanacijskega načrta prenaša le na reorganizacijo.

Zaradi vseh opisanih razlogov, predvidevamo negativen poslovni uspeh pri 3 TOZD: TTS, UZ in AIN za celotno

Delegati so bili soglasni tudi v ugotovitvi, da je urejanje dohodkovnih odnosov kompleksna in zahtevna naloga, ki glede na stopnjo organiziranosti delovne organizacije kot prioriteta zahtevajo:

— poenotenje razvojno—tehnološke dokumentacije

— poenotenje sistema in metodologije kalkulacij

— poenotenje določanja standardov dela, materiala in drugih stroškov

— poenotenje vrednotenja zahtevnosti dela

— enotni sistem številčenja

— izgradnjo učinkovitega, računalniško podprtega informacijskega sistema, torej ponovno poudarjena potreba po enotnosti in skupnem pristopu, če hočemo zagotoviti optimalno strukturo prihodka in ga ovrednotiti z ustreznimi dohodkovnimi povezavami.

Ob zaključku so sklenili naj komisija: Boris Zajc, Drago Končnik, Bojan Cerar, Drago Androjna, Jordan Ružič, Janez Gale in Jože Godec pripravi dokončno besedilo sklepov konference, ki bodo posredovani vsem osnovnim organizacijam ZK v Avtomatiki. S.D.

Intenzivno iskanje novih programov

Že drugič letos je bil v prostorih Iskrine TOZD na Vrhniki sklican sestanek, na katerega so bili vabljeni predstavniki DPO in skupščine oz., izvršnega sveta, vrhniške občine in poleg domačih še odgovorni delavci DO Iskra Široka potrošnja. Beseda je tekla o domala enaki problematiki, kot aprila na podobnem sestanku: o vprašanju programske (pre)usmeritve temeljne organizacije.

Osnovni proizvodni program Tovarne anten in antenskih naprav na Vrhniki je, kot že ime samo pove, program TV in radijskih anten, antenskega pribora, izdelujejo pa tudi nekaj vrst stikal. Poslovni rezultati TOZD so vse do letošnjega leta sodili v sam vrh gospodarskih rezultatov delovne organizacije, potem pa se je pričelo po zaslugi zveznih posegov v dotedaj skoraj idilno vrhniško poslovanje, naglo obratiti na slabše. Zamrznjene cene končnih izdelkov, ki so jih letos maja sicer povečali za 13 %, niso vzdržale v tekmi z vrtovlavim dražanjem cen prav vseh repromaterialov.

Vrhnicičani so v letošnjem letu pričeli tudi s pospešenim izvažanjem svojih izdelkov na konvertibilna področja. Kakšne so pri tem cene najbrž sploh ni treba posebej opisovati — vsekakor nižje, kot bi jim ugajalo. Izredno močna konkurenca, ostre zahteve po kvaliteti ogromni transportni stroški, seštevek pa seveda za tovarno ni niti malo ugoden. Zaključek vsega tega, pogledano na kratko, seveda ne obeta nič dobrega.

Tako so menili tudi na vrhniškem izvršnem svetu občinske skupščine in predlagali preventivno sanacijo. Ta zahteva je spodbudila med drugim tudi tokratni sestanek, kjer naj bi ocenili, kaj je bilo dosedaj storjenega. Iz razprave je bilo moč potegniti nekaj spoznanj. Željo, da bi proizvodni program, ki je v tem trenutku predvsem neakumulativen, ne pa tudi tržno nezanimiv, toliko prilagodili, da bi postal dohodkovno zanimivejši. Ob tem ne gre zanemariti odločnega stališča, ki ga je s pretehtanimi besedami podprl tudi sekretar občinskega komiteja ZK, da vsakodnevne bitke ne smejo zamegliti končnega cilja — ta pa je v vrhniškem primeru po sicer ne povsem nespornem prepričanju edinole profesionalizacija programa.

Izdelki, ki so naprodaj neposredno na prodajnih pultih trgovin, so namreč pod cenovno »oblastjo« izven TOZD, prodaja izdelkov za profesionalno uporabo po posameznih naročilih pa takih omejitev ne pozna. Tako odločna preusmeritev proizvodnega programa pa seveda terja svoje — imenito kadrov-

KAKO V NASLEDNJEM LETU

(Nadaljevanje s 6. strani)

delovno organizacijo pa naslednje osnovne poslovne rezultate: (v milijoni din)

Celotni prihodek	1.473
dohodek	612
bruto OD	337
stan. sklad	29
rez. sklad	11
poslovni sklad	56
izgube	120

Torej bomo morali v DO Elektro-zveze v tem kritičnem obdobju predvsem:

— do skrajnosti izbirati nabavo in s tem z najmanjšimi dodatnimi vlaganji izvajati prodajne načrte in zniževati zaloge

— dokončati razvoje izdelkov za namenskega kupca ter pospešiti pripravo redne proizvodnje in omogočiti določene korekcije pogodb

— izvajati vse nedokončane, predvsem pa prednostne naloge, katerih realizacija je odločilna za uspeh sanacije.

Nadalje se bomo morali pripraviti na naslednjo fazo investiranja, za kar bomo morali sestaviti elaborate v prvi polovici naslednjega leta ter za katere pričakujejo odobritev sredstev v letu 1984.

V tem trenutku je najvažnejše, da z ustreznimi uspešnimi poslovnimi rezultati, zagotovimo lastno udeležbo k že odobreni investiciji, kar edino lahko vpliva na njeno hitrejšo, ali počasnejšo izvajanje.

Iz vsega navedenega po izjavah Metoda Kaciča sledi, da lahko pričakujemo v prihodnjem letu uspešnejše poslovanje kot leta 1981, 1982, čeprav še vedno pričakujemo motnje, predvsem pri nabavi materiala za proizvodnjo v naslednjih mesecih tega leta in v začetku naslednjega leta. Predvsem od pravočasne odprave teh motenj, je odvisno, ali bomo izboljšane rezultate prikazali že v prvih mesecih prihodnjega leta, ali pa bomo izpolnitev planskih nalog ponovno prelagnali na zadnje četrtletje, kot se je to že nekaj let nazaj dogajalo.

B.Č.

ske zasedbo v tovarni, vlaganja sredstev v opremo (ki jih Vrhnicičani v tem trenutku nikakor ne zmorejo) pa ne zadnje tudi načrtno sodelovanje z že obstoječim potencialom znanja v Široki potrošnji — z Raziskovalnim inštitutom.

Če putimo ob strani vprašanje krize proizvodnega programa, ki pa se dobro prodaja, saj zalog sploh ni, postane morda aktualno tudi vprašanje prilagodljivosti subjektivnih dejavnikov. Znano je, da je tudi v adaptacijah že obstoječih izdelkov moč prekrmariti marsikatero viharje (ki se spustijo od »zgoraj«). Res pa je tudi, da so Vrhnicičani od Iskrinih (ne čisto imaginarnih, saj so jih izrekli konkretni vodilni možje) obljub, ki jih poslušajo, kot sami pravijo že od pripojitve k Iskri naprej, dobili bore malo. Proizvodni programi pač ne visijo »po« kljukah kot plašči v garderobah...

Življenjsko pomembna vprašanja za vrhniško Iskra pa vendarle niso povsem nerešljiva in še zdaleč ne brezizhodna. Kot je poudaril glavni direktor Široke potrošnje, je tudi v tem trenutku precej vzpodbudnih mest. Proizvodnja je, npr., realizirana 100 %, izvoz poteka uspešno, čeprav enoletne zamude pri izplačilih izvoznih stimulacij močno pobijajo navdušenje nad sicer tako evforičnim izvozom. Ostali podatki pa tudi v drugih temeljnih organizacijah, ki se v Široki potrošnji ubadajo s proizvodnim programom enakega imena in kupca, niso nič boljši. V delovni organizaciji kot celoti je treba za borih 70 milijonov dinarjev akumulacije »premetati« kar za 4,5 milijarde dinarjev materialov. Da ne bo pomote — govorimo o novih dinarjih! O vrhniški krizi kot izstopajočem problemu torej sploh ni govora!

In kakšne zaključke je prinesel sestanek, ki je bil 3. novembra, torej sedem mesecev po prvem z enakim dnevnim redom? Naj začnemo po vrsti: v tovarno je treba pritegniti več strokovnih kadrov, inženirjev, ki se bodo vključili v iskanje, razvijanje in aplikacijo novih programov; hkrati bo treba poiskati vez s TOZD Raziskovalni inštitut, kjer naj bi se vključili v iskanje novih programov; za take želje tovarna, ki se koplje v problemih z zagotavljanjem tekoče likvidnosti, nima lastnih sredstev. Pridobiti jih bo treba v Iskri, pa tudi v Raziskovalnih skupnostih, čeprav si zlasti od slednjih nič dosti ne obetajo, kajti sredstva so »razporejena« zelo na tesno in daleč naprej; v delovni organizaciji se ustanovi strokovni odbor, ki bo še posebej zadolžen za razreševanje vrhniških problemov. Sestavljajo ga: glavni direktor Široke potrošnje Miro Krek, direktor TOZD Raziskovalni inštitut Karel Karoš, direktor TOZD Antene Viktor Mramor in vodja razvoja vrhniške temeljne organizacije Miro Obreza.

Stane Fleischman

Specialni elementi dobivajo vse večjo veljavo

Specialni elementi dobivajo vse večjo težo na domačem pa tudi na tujih trgih. Tu gre predvsem na neserijsko proizvodnjo nekaterih elementov, v glavnem po naročilu kupcev. To so različni specialni transformatorji vseh mogočih izvedb, dalje dušilke frekvenčnih motenj, posebni kondenzatorji in še mnogo drugih.

Oddelek, oz. proizvodna enota za filtre in kondenzatorje proizvaja specialne filtre, oz. dušilke radijskih motenj. Ti filtri se lahko vgrajujejo v izdelke, ki bi lahko prek električnega omrežja motili drugo elektroniko v bližnji okolici. Take naprave imajo sodobni gospodinjstvi in delovni aparati sodobnih izvedb že vgrajene. Gotovo pa imajo še marsikje vrtnale stroje, sušilnike za lase in druge aparate, zlasti cenene iz uvoza, ki teh filtrov nimajo. Če tak »neblokirani« aparat dela, se pokvari televizijska slika doma in pri bližnjih sosedih. Tudi radio zazna take motnje in v taktu delo-

vjanja aparata hrešči v radijskem sprejemniku.

No proti tem motnjam izdelujejo v TOZD SEM posebne filtre. Te serijsko vgrajujejo v sodobne aparate, da do motenj ne bi prišlo. V TOZD SEM pa izdelujejo tudi take, ki jih lahko priključimo na aparate, ki nimajo vgrajene dušilke. Razvili so enostaven način. V vtičnici za 220 V je vgrajen filter, na drugi strani nekakšnega podaljška pa je vtičnica kot pri običajnih podaljških. Tako je uporaba možna brez posebne montaže ali posegov v aparat.

Izdelujejo pa tudi filtre za avtomobile, oz. za stabilizacijo vgrajenih radijskih sprejemnikov v avtomobilih. No, modernejši avtomobili imajo take dušilke že vgrajene.

Visokonapetostni kondenzatorji, ki jih izdelujejo za naročnike pa so namenjeni predvsem za transformatorske postaje. Služijo za odklanjanje motenj (poka in plamena) ob uporabi stikal v transformatorjih visokih napetosti. To je v bistvu praznilni kondenzator.

Izdelujejo tudi »pletence«. To je v bistvu tudi naprava proti različnim motnjam, ki jih povzročajo kabli. Tak

Montaža filtra zoper radijske motnje.

kabel »izolirajo« s pletenco in dosežejo osamitev motenj. To je pravzaprav ista funkcija, ki jo opravlja zunanja plast koaksialnega kabla.

Občasno jim v tem oddelku primanjkuje naročil. Potrošniki teh izdelkov, ki so v glavnem finalisti, jih naročajo

manj, ker tudi sami manj proizvajajo zaradi recesije. Prav tu pa je na potezi razvoj, saj je precej povpraševanja po izdelkih tega programa, zlasti po sodobnih izpeljankah te veje specialnih elementov.

F.Kotar

Centrala v Industriji elementov.

DO INVEST SERVIS

Novi telefoni v Stegnah

Da je bilo doslej težko telefonirati v katerokoli delovno organizacijo, ali TOZD na Iskrinem kompleksu v Stegnah v Ljubljani, najbrž ni treba razlagati, saj smo nešteto krat zaman vrtili telefone. Vse linije so bile prezasedene. Zdaj se je posrečilo nekajletno prizadevanje, da bi na kompleks pripeljali nove linije. Žal pa je v Stegnah še vedno premalo vodov, da bi izkoristili vse možnosti, ki jih dopušča nova telefonska centrala.

Iskra Invest servis je že leta 1978 ukrenila vse potrebno, da bi industrijski Iskrin kompleks v Stegnah obogatili z novimi telefonskimi priključki. Prezasedenost obstoječih linij je bila tako ve-

lika, da so nekateri iskali zvezo tudi po cele ure, zlasti v »telefonskih špicah«. Zlati pa novi telefonski porabniki, ki so odpirali delovne prostore v Stegnah, so obstoječo telefonijo še bolj obremenili.

ISKRA AVTOELEKTRIKA

Število nesreč narašča

Prav je, da ob vsakem periodičnem obračunu, ko pogledamo, kako smo poslovali, kakšne rezultate smo dosegli, pogledamo tudi na varstvo pri delu, na število nesreč, ki so se zgodile. Tokrat bomo spregovorili o nesrečah, ki so se zgodile v letošnjih devetih mesecih.

Pomudili smo se v službi varstva pri delu v novogoriški Iskri Avtoelektriki, kjer nas je sprejel Janko Bratuž, referent za varstvo pri delu in nam posredoval podatke s tega občutljivega področja.

Naj že v uvodu zapišemo, da je stanje v Iskri Avtoelektriki zadovoljivo, kljub nekoliko večjemu porastu števila nesreč, če vse skupaj primerjamo s istim obdobjem lanskega leta. Razveseljivo je tudi, če lahko tako zapišemo, da se med 111 nesrečami, kolikor jih je bilo v prvih devetih mesecih letos, ni zgodila nobena hujska nesreča. Teh 111 nesreč, v ta podatek so vključene tudi nesreče, ki so se zgodile na poti na delo, ali z dela pa so terjale kar 859 dni bolniškega staleža. To pomeni, da je prišlo na eno nesrečo 8,76 dni bolniškega dopusta. To pa je zelo veliko!

Poglejmo zdaj gibanje nesreč po TOZD in koliko dni je bilo potrebno za njihovo ozdravitev.

Največ nesreč se je zgodilo v tovarni velikih zaganjalnikov (seveda je v tej TOZD tudi največ zaposlenih) in sicer 30. Za odpravo posledic je bilo potrebno 254 dni bolovanja. V tovarni avtoelektričnih vžigalnih sistemov Tolmin so bili delavci zaradi 17 nesreč 91 dni v bolniškem staležu. Sledi tovarna delovnih sredstev, kjer se je pripetilo 13 nesreč, za ozdravitev le — teh pa so delavci porabili 66 dni. Tu je šlo predvsem za poškodbo oči (razni tujki) zaradi neuporabe zaščitnih očal, predvsem v oddelku orodjarne! V ljubljanski tovarni žarnic se je zgodilo enako število nesreč, kot v tovarni DES, nimamo pa podatkov, koliko časa so se zaposleni zdravili zaradi teh 13 nesreč. Tudi v tovarni malih zaganjalnikov se je zgodilo

Tako novi Center Avtomatike, Mikroelektronika in tudi Elektrooptika.

Sredi letošnjega oktobra, s postavitvijo nove kontejnerske PTT centrale v Dravljah, je Iskra dobila možnost, da je položila nov 500-parni kabel. Temu bi laično lahko rekli 500 novih priključkov, ali 500 novih zvez s svetom. Do leta 1978 je bil namreč položen le 75 parni kabel, ki je bil napeljan že ob izgradnji prvih tovarn v Stegnah. Pozneje so položili še 100 parni kabel, ki pa ga je čas s potrebami po telefonskih zvezah hitro prerastel.

Če vse te nove priključke seštejemo, ima Iskrina industrijska cona v Stegnah 675 parno zvezo s centralami. Pa tudi to še ni dovolj. Zato Invest servis že išče nove vire za zvezo s svetom, možnost pridobite novih priključkov.

V telefonski centrali Centra sistemov za avtomatiko.

Ko so postavili in odprli novo telefonsko centralo v Dravljah, je sicer prišla nova možnost telefonske zveze s svetom v Stegne v precej večji meri kot doslej. Žal pa omrežje na kompleksu ne zmore »prebaviti« vseh novih možnih priključkov. Tako imajo Stegne res 500 novih primarnih zvez, obstoječi sekundarni (notranji) kabelski razvod pa ne dopušča uporabe teh novih priključkov v celoti. Po domače bi rekli, da je med tovarnami in do tovarn premalo položenih kablov, ki bi omogočili nove priključke.

Kot zanimivost naj povemo, da so vseh 500 novih parov kabla »pripeljali« do Centra sistemov za avtomatizacijo. Ta Center naročene in potrebne priključke lahko porabi takoj, ostale tovarne v Stegnah pa bodo morale počakati, da bodo uredili novo dodatno sekundarno omrežje po vseh Stegnah.

Idejni projekti za to prepotrebno delo so pripravljani in začeli so s postopkom za združevanje sredstev porabnikov, ki bodo nove razvoje financirali. Tudi bančna odobritev je že v končni fazi in v Invest servisu računajo, da bo sekundarno PTT omrežje, ki je prednostna naloga, moralo biti dokončno urejeno vsaj do leta 1985.

FY

Urejeno delovno okolje je pogoj za varno delo.

Mazi najboljši tudi v Sloveniji

Šahovska zveza Slovenije je v Rogaški Slatini organizirala sindikalno posamično prvenstvo Slovenije. Udeležilo se ga je 86 šahistov in 6 šahistk iz različnih temeljnih organizacij iz vse Slovenije.

Tekmovalci so bili razporejeni v dve skupini. V prvi skupini so igrali šahisti od druge kategorije navzgor do mojstra. V drugi skupini pa od druge kategorije navzdol do brezkaternikov.

V najmočnejši skupini je zmagal Leon Mazi (ERO Kranj), 2. Branko Zorko Železnar Jesenice, 3.—4. Evald Ule, Yulon in Srečko Kolar, ZG Ljubljana itd. Drugi najboljši šahist iz Iskre pa je bil Brane Deželak, ki se je plasiral na 6. mesto. Drago Čopič je bil 10. in Albin Oblesček 35. do 36.

V drugi skupini pa so se šahisti Iskre razvrstili na naslednja mesta: 6. Dane Černe,

14.—21. Bogdan Brezigar; 22.—27. Dušan Drešar; 28.—34. Jože Pogačar; 35.—38. Franc Bambič in Jože Špende.

Med šahistkami sta uspešno nastopili tudi Marija Berce in Polak Olga iz Kranja, slovenska prvakinja za leto 1982 pa je postala Bojana Gerič, Univerza Edvarda Kardelja, Ljubljana.

Šahovska sekcija bivše Elektromehanike Kranj bo organizirala Mednarodni šahovski festival. Prireditev bo 21.11.1982 v restavraciji na Laborah v Kranju. Turnir bo moštveni. Ekipe bodo sestavljali 4 igralci. Posamezni igralci iz Iskre naj se pred tekmovalcem prijavijo Pavletu Jerebu, da bomo formirali ekipe za tekmovalce. Festivala se udeležite v čim večjem številu.

Bogdan Brezigar

Bolje pozno, kot pa nikoli

Rezervni vojaški starešine iz TOZD v Žužemberku med najboljšimi strelci

V nedeljo, 12. septembra 1982 je Kravljna konferenca zveza rezervnih vojaških starešin Žužemberk, v kateri je tudi več članov našega kolektiva iz Žužemberka izvedla tekmovalno v streljanju z vojaško avtomatsko puško.

Za to tekmovalno je bilo zelo veliko zanimanje. Udeležili pa so se ga tudi mladinci. Za mnoge je bila to prva priložnost, da s tem našim sodobnim orožjem pokažejo svojo vojaško veščino.

V končni vrstni red med 10 najboljših strelcev se je uvrstilo kar 5 Iskrašev in to: Emil Glavič, Peter Bavdek, Franc Longar, Tone Slak in Jože Štupar.

Najboljših 5 strelcev pa je na zaključku izvedla še tekmovalno v rafalnem streljanju. Tudi v tem so bili najboljši Iskraši in to po naslednjem vrstnem redu: Emil Glavič, Franc Longar in Peter Bavdek.

Prav gotovo vredno pohvale, zato jim v imenu vseh udeležencev čestitamo! JK

prireditvi. Zato so se udeleženci razšli zadovoljni, z željo, da se na podobni prireditvi spet srečajo.

Rajko Kožar

PRIDOBIVANJE NOVIH ČLANOV SK OLIMPIJA

Delavci in člani njihovih družin, ljubitelji smučanja, se lahko včlanijo v Smučarski klub Olimpija pod pogojem, da vplačajo članarino za sezono 82/83 v višini 200 din ter si tako pridobijo smučarsko izkaznico z naslednjimi ugodnostmi:

- 10% popust pri nabavi smučarske opreme (smuči, čevlji, 2 kompleta spodnjega smučarskega perila, kapa, smučarski pulover, smučarske vezi, smučarske hlače—elastične, ogrevalne hlače, vetrovko, smučarski kombinizon, trenirka, tekaški dres, 1 par smučarskih palic, 1 komplet anorak).
- 10% popust na slovenskih žičnicah.
- 10% skozi vse leto, ne glede na število

Na slovenska smučišča!

Služba za družbeni standard — DO AVTOMATIKA je v sodelovanju s Kvarner Expresom pripravila še naslednje ponudbe za zimsko smuko na slovenskih smučiščih:

Za prvi teden v februarju se lahko odločite za Luče, manjši turistični kraj v Zgornji Savinski dolini. V nepredni bližini smučišča opremljena z dvema vlečnicama, na Raduhi pa so prekrasna visokogorska smučišča. Na voljo je 22 ležišč. Za šestdnevni paket bo potrebno odšteti 5730 din (otroci do 10 let imajo popust). V ceno je vračunan avtobusni prevoz, 6 polnih penzionov, žičnice ter organizacija in vodstvo potovanja. V kolikor v tem času ne bo prišlo do občutne podražitve goriva, bodo cene ostale nespremenjene.

Povedali so nam še, da bodo, v kolikor bo zanimanje večje, v sodelovanju s Kvarner Expresom poskušali dobiti proste zmogljivosti tudi v naslednjih krajih:

- Gornji grad: penzion Menina, Merkat, kmečki penzion
  - Podkoren: hotel Vitranc, zasebne sobe
  - Pohorje: hotel Orel
  - Bohinj: penzion Rožič, zasebne sobe
- Vse informacije lahko dobite v službi za družbeni standard, Kotnikova 6, tel.: 312—322 (Tone Kastelic).

IGRALCEM NAMIZNEGA TENISA

Vse, ki se navdušujejo za namizni tenis, obveščamo, da lahko ob sredah in petkih od 14.—21. ter v nedeljah od 8.—11. koristijo prostore za vadbo v družbenem domu v Savskem naselju — Belokranjska 2. Poleg vadbeneh prostorov boste deležni tudi strokovnih nasvetov članov namiznoteniške ekipe Avtomatike.

dni bivanja razen od 9. VII.—20. VIII.) v nekaterih hotelih, kampih, kopališčih in športnih objektih (verjetno pa bo popust veljal skozi vse leto).

d) 30% popust pri štartninah na vseh množičnih tekmovaljih.

e) 10% popust na vse športne usluge in športne rekvizite v vseh 15 športnih centrih.

f) Vsak član, razen podpornih članov, je zavarovan za primer smrti in invalidnosti. Informacije ter prijave z vplačilom članarine sprejema Služba za družbeni standard Ljubljana, Kotnikova 6, soba 122/1, tel. št.: 312-322, int. 272 in 273.

Postanite član Smučarske zveze

Velike ugodnosti članov:

1. popust pri nakupu smučarske opreme
2. popust na vseh slovenskih žičnicah
3. popust v hotelih, kampih in kopališčih
4. zavarovanje
5. popust na maratonih in rekreacijskih tekmovaljih SZS.

Članarino lahko poravnate, ali se na novo vpisete v Iskri Invest servis, Trg revolucije 3, Ljubljana, pritličje, vsako sredo od 8. do 13. pri Viliju Tekavcu.

ZAHVALI

Ob smrti moje drage mame

FRANČISKE GOLJA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem TOZD Elektromotorji — montaža, za darovani venci, izraze sožalja, OO sindikatu za denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti. Vsem še enkrat lepa hvala

hčerka Mara Primožič.

Ob smrti dragega moža in očeta

POLDETA ZUPANA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem DO Telematika in TOZD ATC za podarjeno cvetje, izrečena sožalja, denarno pomoč ter spremstvo na njegovi zadnji poti

žena Anica in sin Sašo Zupan.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrije za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana

— Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika: Miloš Pavlica, odgovorni urednik: Dušan Željznov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar: Mara Ovsenik.

— Uredniški odbor: Alojz Boc (Kibernetika), Boris Čerin (Elektrozveza), Spela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobšč (Iskra Commerce), Stane Fieleschman (Siroka potrošnja), Franc Kotar (IEZE), Kazimir Mohar (Telematika), Marko Rakušček (Avtoslektrika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo.

— Naslov: Ljubljana, Tržaška c. 15, telefon: 263-825 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Obisk pri YU 5 BDE-3

Pred nedavnim smo obiskali radioamaterje kluba »Iskra« iz Kranja YU3BDE-3. Hoteli so zvedeti, kako jim gre od rok tekmovalne z vrha Blegoša.

Tekmovalne je v okviru mednarodnega regiona IARU vsako leto. V štiriindvajsetih urah je treba vzpostaviti čim več UKV zvez z drugimi radioamaterji, pri tem pa je tudi važna njena oddaljenost. Končna uvrstitev je odvisna od obeh pogojev.

Radioamaterji radiokluba »Iskra« so v času tekmovalja vzpostavili 460 zvez s 13 državami, povprečna oddaljenost zveze pa je bila 400 kilometrov. To so že odlični rezultati, saj jih uvrščajo med prva tri mesta v jugoslovanskem seštevku in okoli desetega mesta v evropskem merilu.

Da pa so to dosegli, so morali delati neprestano noč in dan; izkoristili so takorekoč vsako minuto brez počitka v vseh 24 ur, kolikor je trajalo tekmovalje evropskih radioamaterjev.

Blegoš nudi namreč UKV tekmovalju zelo dobre pogoje glede na premočrnost vrstnih radijskih valov. Člani radiokluba »Iskra« so si s požrtvovalnim in prostovoljnim delom zgradili na vrhu Blegoša bivak, ki jim omogoča ustrezne delovne pogoje. Aparature imajo v suhem prostoru, poleg tega si lahko zraven tudi kaj skuhalo.

V bivaku je nekaj ležišč zakloniščnega tipa. Za radioamaterje, ki so že tako ali drugače skromni ljudje, jim pomeni lastni bivak pravo razkošje. Med seboj si delijo težave, veselje in uspehe svojega dela. Večina članov tega kluba so tudi delavci našega kolektiva. Radi bi, da bi se v njihovo dejavnost vključilo še več mladih. Njim naj bi veljal tudi poziv k sodelovanju.

Radioamaterstvo je v splošnem ljudskemu odporu (SLO) zelo pomemben dejavnik, zato ima tudi vso podporo širše družbe. Zelim jim še v bodoče takšnih uspehov, kot so jih imeli do sedaj.

Edvard Erzešič

Časopisne novice

V Splitu pa tudi drugod se pritožujejo zaradi problemov pri novičnih telefonskih aparatih. Aparati so namreč predvideni za stare kovance, ki so precej večji in težji od novih. Tako ljudje vsepovsod iščejo stare kovance, ker si z novimi ne morejo pomagati. Splitski poštarji pravijo, da ni mogoče ničesar urediti. Treba bo potrpeti, dokler so pač stari kovanci v prometu. Seveda pa bodo morali tudi proizvajalci prilagoditi za nove kovance novične telefonske aparate. Slobodna Dalmacija.

Negotovosti o usodi dislociranega delovnega obrata Iskre v Rutu je, kot kaže, vendarle konec. Osrednji delavski svet novogoriške Iskre je namreč prejšnji teden sprejel sklep, da delovna organizacija takoj začne s preurejanjem stavbe rutarske osnovne šole v proizvodne prostore.

Kot je znano, bi morali obrat v Rutu zgraditi takoj po potresu. Iskra je takrat dobila v ta namen denar iz sklada za odpravo posledic potresa, vendar so doslej nabavili le načrte. Seveda je Rutarje, ki so računali na delo doma to precej jezilo, izvršni svet toliminske občine pa je celo zahteval, da Iskra vrne denar. Čeprav z zamudo, je odločitev Iskre vendar na mestu. V začetku bo dobilo v obratu zaposlitev 20 do 30 Rutarjev, kasneje morda še več, saj se mnogi, ki so se odselili, zanimajo za vrnitev domov. Ureditev obrata bo stala približno 8,5 milijona dinarjev, dela pa bodo predvidoma končana že prihodnje leto.

Po mnogih zapletih se tudi Trentarjem obeta delo v obratu Iskre v Soči. Nosilec naložbe je Iskrin TOZD Vžigalnice tuljave iz Bovca, ki bo gradbena in obrtniška dela končala do konca leta. Prihodnje leto pa naj bi delo proizvodnje preselili v Sočo. Tu bo v začetku delalo 15 delavcev, kasneje pa 30 do 40. (Primorske novice).

Elektroindustrija v Sloveniji tudi letos nadaljuje tradicijo dobrega poslovanja. Po podatkih za obdobje od začetka leta do julija ji je uspelo obdržati se med industrijskimi vejami, katerih rezultati so, kljub vedno večjim gospodarskim težavam, še vedno uspešni. K temu je v precejšnji meri prispeval kolektiv sestavljene organizacije združenega dela Iskra. Skoraj 31 tisoč Iskrinih delavcev po vsej državi niso ustavile številne omejitve in težave, še zlasti ob oskrbi z reprodukcijskim materialom. Očitno je, da Iskra ne izgublja ugleda in da uspešno nadaljuje pohod preraščanja v velika svetovnih razsežnosti — ljubljanski Dnevnik.

Gradnja tovarne barvnih slikovnih cevi Ei Niš bo kmalu končana. Do začetka poskusne proizvodnje morajo zgraditi še objekt za nevtralizacijo odpadnih voda, pri čemer pa za zaključek del primanjkuje še 550 milijonov in približno 100 deviznih milijonov dinarjev za opremo in reprodukcijski material.

Predračunska vrednost te tovarne se je menjala od začetka do sedaj trikrat. Na začetku 1978. leta je bila ocenjena na milijardo in 700 milijonov dinarjev. Po dveh letih je celotna investicija narasla na 2,3 milijarde. Tretjic je bil leta 1981 povečan znesek na 3 milijarde in 71 milijonov dinarjev in ta znesek velja še sedaj. Največji delež za gradnjo nove tovarne je preskrbela Elektronska industrija in sicer 2 milijardi 365 milijonov dinarjev. Zagrebška RIZ je uvedeležena s 501 milijonom, ljubljanska Iskra z 204 milijoni, preostali delež pa naj bi prispeval Rudi Čajavec iz Banja Luke (z Rudi Čajavcem se ni dosežen sporazum o sofinanciranju) — Narodne novice, Niš.

Po skoraj dvehletnem občutnejšem zastojju je v avgustu začela oživljati proizvodnja računalniške opreme, zasnovana na dogovorjeni delitvi dela, v katero se postopno vključujejo tudi nove proizvodne organizacije, ki so kadrovsko in tehnološko že usposobljene, da lahko brez večjih novih naložb sodelujejo v skupni računalniški proizvodnji. Tako se je razen proizvodnje že osvojenih računalniških sistemov v Iskra—Delti začela v Gorenju proizvodnja prve serije terminalov, v delovni organizaciji Sistemi za energetiko iz Ljubljane, ki je za pristopila k sporazumu, so začeli izdelovati sisteme za vodenje procesov, zasnovane na računalniku in bazični programski opremi Iskra—Delti. Liko Vrhnika se v sodelovanju z Iskra—Delti ter Iskrinima delovnim organizacijama Kibernetika in Avtomatika vključuje v skupen proizvodni program v razvoju, proizvodnjo in servisiranje večjih diskovnih enot, v okviru Iskra—Delti pa je začel delovati obrat za popravilo procesorjev in modulov, ki ob sedanjih deviznih in uvoznih težavah omogoča redno vzdrževanje že vgrajene računalniške opreme pri več kot 700 uporabnikih v vsej državi. (Delo).

V postojanskem Livu so ob polletju dosegle načrtovane rezultate, vendar pa se srečujejo s problemom likvidnosti in pomanjkanjem deviz. Vzlic temu si v temeljni organizaciji združenega dela Plastika obetajo boljše rezultate, ko bodo namesto uvožene plastike začeli uporabljati domače regeneratne (iz odpadne plastike pridelana plastika). Manjšo odvisnost od uvoza pa pomeni tudi sodelovanje z izvozno usmerjenimi delovnimi organizacijami. Ena izmed takih je Iskra, s katero sodeluje Liv pri izdelavi sesalnikov za prah — Primorske novice, Koper.

O drobnem gospodarstvu veliko govorimo, premalo pa storimo, da bi dobili vidnejšo delo pri zaslovanju. Predsednik zveznega komiteja za energetiko in industrijo inž. Rado Pavlovič, v čigar pristojnosti je tudi drobnogospodarstvo, je izjavil, da je v minulih letih precej občin pričelo izdelovati in uresničevati program razvoja drobnega gospodarstva. Zakonski predpisi republik in pokrajin dovoljujejo v obrtnih delavnicah zaposlovanje do petih delavcev, v Sloveniji sedmih, na Hrvaškem pa celo do desetih. Teh možnosti ne izkoriščajo. Na Hrvaškem in v Sloveniji je skoraj v vsaki delavnici poleg lastnika zaposlena še ena oseba, v Bosni in Hercegovini ter Makedoniji niti v vsaki drugi ne dela nihče razen lastnika. V Črni gori in Srbiji brez pokrajin dobi komaj pri vsakem tretjem samostojnem obrtniku delo še po en delavec. Na Kosovem so razmere še neugodnejše, v Vojvodini pa so boljše.

Rade Pavlovič poudarja očitno okrepjeno dejavnost velikih proizvodnih sistemov, da bi se angažirali pri razvoju drobnega gospodarstva. Med njimi omenja tudi našo Iskra — Dnevnik, Ljubljana.

Zbral in uredil Marjan Kralj

SMUČARSKI TEČAJI!

Iskra Invest servis, dejavnost za šport in rekreacijo obvešča delavce Iskre, da bodo tudi ti zimo organizirani smučarski tečaji v Gozd Martuljku.

Novost teh tečajev je, da bo angažiranih večje število učiteljev in vaditeljev smučanja.

Termini: 1. skupina 15.1.1983 — 22.1.1982 (rezervirano za DO Avtoelektrika); 2. skupina 22.1.1983 — 29.1.1983; 3. skupina 29.1.1983 — 5.2.1983; 4. skupina 5.2.1983 — 12.2.1983;

Cena tečaja: Odrasli 4.400 din; Otroci od 7—14 let 4.200 din; Otroci do 7 let 3.850 din;

V ceno je vključeno: polni penzion v pensionu Špič, turistična taksa, shramba smuči, prijava, zavarovanje in strokovno vodstvo tečaja.

Prijava in način plačila: prijave sprejema Iskra Invest servis, Tehnična miza K—I (Jože Pirc) Trg revolucije 3, Ljubljana, telefon: 222—163, ali H. C. 213-213, int.: 12-42.

Po predhodni prijavi je treba celotni znesek nakazati na ž.r. 50101—601—17218 Iskra Invest servis Ljubljana in navesti namen nakazila.

V primeru odpovedi mora objavljeni pridobiti drugega tečajnika, drugače zadržimo 40% cene aranžmaja.

Iskra Invest servis
Dejavnost za šport in rekreacijo

Seminar za organizatorje rekreacije

TRIDNEVNI DELOVNI SEMINAR ZA ORGANIZATORJE IN ANIMATORJE REKREACIJE TOZD in DO SOZD ISKRA.

od 17. do 19. decembra 1982 v Kranjski gori, v hotelu »PRISANK«, praktični in teoretični del.

TEORETIČNI DEL:

1. aerobna vadba za zdravje in dobro počutje.
2. najcenejša oblika rekreacije (hoja v gore).
3. rekreacija v času stabilizacije

PRAKTIČNI DEL:

1. šola smučanja (teki, alpsko)
2. družabne igre, organizacija družbenega programa za večje skupine, tekmovalne VSL in teki.
3. druge aktivnosti (kegljanje, drsanje).

NAVODILA:

1. rok za pismene prijave je 10. december 1982 na naslov: Dejavnost za šport in rekreacijo Iskra Invest servis, Ljubljana, Trg revolucije 3, ali na tel.: 213-213, int.: 13-96 (Brezar Marjan).
2. prijava mora vsebovati priimek in ime udeleženca ter točen naslov delovne organizacije.
3. seminar se prične 17. decembra 1982 ob 8., zaključek 19. decembra ob 15.
4. Participacija za udeleženca znaša 600 din.
5. Organizacijske in ostale stroške krije organizator.
6. Znesek nakazite na ziro račun Iskra INVEST SERVIS Ljubljana, Trg revolucije 3 (50101—601—17218) s pripisom za seminar. Stroške lahko poravnate v gotovini ob prihodu v hotel »PRISANK«.
7. Vsi, ki imate alpsko in tekaško opremo jo prinesite s seboj.
8. V primeru slabih snežnih razmer, se seminar ne prestavlja.

Odgovorni organizatorji in predavatelji:

Vodja seminarja: Vili Tekavec,

Predavatelj: prof. Drago Ulaga

Predavatelj: PD Kranj

Predavatelj: Vinko Grasič

Razgovor: SOZD Iskra

Seja komisije: predsednik Marjan Brezar

Po prejetih prijavah vas bomo pismeno obvestili o podrobnem programu in urniku seminarja.